

***Informacja o stanie bezpieczeństwa
sanitarnego miasta Bytomia za rok 2023***

Bytom 2024

SZANOWNI PAŃSTWO

Mam przyjemność przekazać na Państwa ręce „Informację o stanie bezpieczeństwa sanitarnego miasta Bytomia za rok 2023”.

Dokument ten przygotowywany jest corocznie przez Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Bytomiu na podstawie informacji uzyskanych w trakcie wykonywania czynności kontrolnych w ramach bieżącego i zapobiegawczego nadzoru sanitarnego.

Zdrowie człowieka zależy od wielu wzajemnie powiązanych czynników, wśród których wyróżnia się styl życia, środowisko naturalne i stworzone przez człowieka oraz społeczne życie, pracy, nauki, a także działania placówek leczniczych. To właśnie styl życia człowieka, w blisko 50% determinuje zachowanie zdrowia i dobrą kondycję psychofizyczną.

Zadaniem Państwowej Inspekcji Sanitarnej jest jak najszybsze identyfikowanie niepożądanych zjawisk wpływających na zdrowie człowieka.

Prowadzenie systematycznych badań oraz dokonywanie okresowych ocen stanu sanitarnego umożliwia monitorowanie sytuacji epidemiologicznej i sanitarnej oraz podejmowanie niezbędnych działań interwencyjnych.

Z analiz porównawczych w stosunku do lat poprzednich wynika, że stan bezpieczeństwa sanitarnego miast stale poprawia się, stwierdzane są jednak nadal negatywne zjawiska sanitarno - higieniczne wymagające podjęcia działań zarówno ze strony podmiotów gospodarczych, jak i władz samorządowych oraz administracyjnych.

Działalność restrykcyjno - kontrolna nie jest jedyną domeną działalności Państwowej Inspekcji Sanitarnej. Podejmowane są również inicjatywy mające na celu zachęcenie mieszkańców do dbania o zdrowie swoje i najbliższych poprzez kształtowanie prawidłowych nawyków prozdrowotnych oraz eliminowanie zachowań ryzykownych, a także stworzenie bezpiecznych warunków życia, nauki i pracy.

Mam nadzieję, że przedstawiony Państwu raport będzie podstawą do wyciągnięcia wniosków i podjęcia działań, które pozwolą na dalszą poprawę zdrowia publicznego w mieście. Ufam, iż zaprezentowana ocena upewni Państwa co do tego, że Państwowa Inspekcja Sanitarna pełni swoje zadania w sposób profesjonalny i rzetelny, zapewniając Nam wszystkim bezpieczeństwo sanitarne.

Spis treści:

I.	Sytuacja epidemiologiczna w zakresie chorób zakaźnych	5
1.	Sytuacja epidemiologiczna wybranych chorób zakaźnych	5
2.	Szczepienia ochronne – analiza wykonawstwa szczepień ochronnych	8
	Wnioski	8
II.	Stan sanitarny podmiotów wykonujących działalność leczniczą	8
1.	Stan sanitarny szpitali	8
2.	Stan sanitarny zakładów opiekuńczo – leczniczych	10
3.	Stan sanitarny podmiotów leczniczych udzielających świadczeń ambulatoryjnych	10
4.	Stan sanitarny praktyk zawodowych lekarzy	11
5.	Stan sanitarny praktyk zawodowych pielęgniarek	12
	Wnioski	12
III.	Stan sanitarny zakładów branży spożywczej, jakość zdrowotna żywności oraz materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością	12
1.	Stan sanitarno-higieniczny i techniczny	15
2.	Jakość zdrowotna środków spożywczych, przedmiotów użytku i próbek sanitarnych	17
3.	Piekarnie	17
4.	Działania doraźne w ramach systemu RASFF/RAPEX	18
5.	Nadzór nad materiałami i wyrobami przeznaczonymi do kontaktu z żywnością oraz kosmetykami	18
6.	Akcje	18
7.	Działalność interwencyjna za 2023 rok	21
	Wnioski	23
IV.	Jakość wody przeznaczonej do spożycia, wody ciepłej oraz wody do kąpieli	23
	Ocena jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi w nadzorowanych urządzeniach zaopatrywania w wodę	23
2.	Ocena jakości wody w pływalniach	25
3.	Ocena jakości wody ciepłej w zakresie obecności bakterii legionella w budynkach zamieszkania zbiorowego, zakładach opieki zdrowotnej zamkniętej	26
V.	Stan sanitarny obiektów użyteczności publicznej	26
1.	Ocena wybranych grup obiektów	27
2.	Interwencje	28
	Wnioski	29
VI.	Stan sanitarny szkół i innych placówek oświatowo – wychowawczych	29
1.	Stan sanitarny placówek oświatowo – wychowawczych	30
2.	Nadzór nad warunkami higieny pracy ucznia	31

3.	Profilaktyczna opieka zdrowotna	32
4.	Ocena wypoczynku dzieci i młodzieży	33
5.	Interwencje	33
	Wnioski	33
VII.	Warunki sanitarno-higieniczne środowiska pracy	34
1.	Ocena realizacji wymagań higienicznych i zdrowotnych w zakładach pracy	34
2.	Nadzór nad chemikaliami i produktami kosmetycznymi	35
3.	Nadzór nad środkami zastępczymi	35
4.	Choroby zawodowe	36
5.	Interwencje	36
	Wnioski	37
VIII.	Zapobiegawczy Nadzór Sanitarny	38
IX.	Działalność w zakresie oświaty zdrowotnej i promocji zdrowia	41
X.	Działalność laboratoryjna	47
XI.	Podsumowanie	49

I. Sytuacja epidemiologiczna w zakresie chorób zakaźnych

1. Sytuacja epidemiologiczna wybranych chorób zakaźnych

W ramach nadzoru nad chorobami zakaźnymi w 2023 roku na terenie Bytomia przeprowadzono łącznie 1715 wywiadów epidemiologicznych w przypadkach chorób zakaźnych. Ilość przeprowadzonych wywiadów epidemiologicznych zmniejszyła się w porównaniu do roku ubiegłego o 8474.

Tabela Nr 1 – Porównanie ogólnej liczby wybranych jednostek chorobowych oraz hospitalizacji na terenie miasta Bytomia w 2022 i 2023 roku.

Kod wg ICD-10	Jednostka chorobowa	2022		2023		Trend
		liczba	hospitalizacja	liczba	hospitalizacja	
A02.0; A02.1; A02.2-8	Salmoneloza	25	17	26	19	↑
A04.0-9; A05.0-9	Inne bakteryjne zakażenie jelitowe oraz zatrucia pokarmowe	349	332	389	357	↑
A07.1	Giardioza (lambioza)	7	1	1	0	↓
A08.0-4	Wirusowe zakażenie jelitowe	262	261	87	56	↓
A09	Biegunka i zapalenie żołądkowo-jelitowe BNO, o prawdopodobnie zakaźnym pochodzeniu	229	207	168	141	↓
A21	Tularemia	0	0	0	0	
A28.2	Jersinioza pozajelitowa	0	0	2	2	↑
A15-19	Gruźlica	23	22	61	59	↑
A31	Mikrobakteriozy - inne i BNO	0	0	1	1	↑
A32	Listerioza	1	1	2	2	↑
A33-35	Tęžec	0	0	0	0	
A37	Krztusiec	0	0	3	1	↑
A38	Płonica (szkarlatyna)	63	0	181	0	↑

A39; A46; A48.3; B95.0; B95.3; G04.2; G00.1; A40.3; J13; B96.3/G04.2; G00.0 A41.3; J14	Inwazyjne Choroby bakteryjne, wywołane przez meningokoki, Streptococcus pyogenes, Streptococcus pneumoniae oraz Haemophilus influenzae typ B	27	17	58	33	↑
A48.1-2	Legioneloza	0	0	1	1	↑
A50-53	Kiła	3	0	18	1	↑
A54	Rzeżączka	6	2	2	0	↓
A55-56	Choroby przenoszone drogą płciową wywołane przez chlamydie	2	0	1	0	↓
A69.2	Borelioza z Lyme	45	1	55	10	↑
-	Ostre porażenie wiotkie dzieci w wieku 0-14 lat	0	0	0	0	
A81	Encefalopatie gąbczaste	0	0	0	0	
Z20.3/Z24.2; Z28	Styczność i narażenie na wściekliznę/potrzeba szczepień	39	0	26	0	↓
A84;B00.4;A81.1; A83; A85; B02.0; A86; A87.0; B00.3; A87.1-9; B02.1	Kleszczowe oraz inne wirusowe zapalenie mózgu, wirusowe zapalenie opon mózgowych	5	5	2	2	↓
G01; G04.2; G05.0; G00.2-8; G00.9	Bakteryjne zapalenie opon mózgowych i/lub mózgu	0	0	0	0	
G03	Zapalenie opon mózgowych lub mózgu inne i nieokreślone	6	6	4	4	↓
A90-1	Gorączka denga (klasyczna lub krwotoczna)	0	0	0	0	
B01	Ospa wietrzna	827	0	1053	0	↑
B05	Odra	1	1	0	0	↓
B06	Różyczka	2	0	2	0	
B15; B16; B18.0-1; B17.1; B18.2; B17.0,20-8; B18.8-9; B19	Wirusowe zapalenie wątroby	21	8	106	8	↑
B20-B24, Z21	HIV, AIDS	3	0	8	3	↑

B26	Świnka (nagminne zapalenie przyusznic)	5	0	3	0	↓
B50-54	Malaria (zimnica)	0	0	0	0	
B67	Bąblowica (echinokokoza)	0	0	0	0	
J10	Grypa	5	2	5	3	Bez zmian
J10	Grypa potwierdzona wynikiem szybkiego testu antygenowego	0	0	131	12	↑
J12.1;J20.5;J21.0;B97.4/(...)	Zakażenie wirusem RSV	0	0	19	11	↑
J11	podejrzenia zachorowania na grypę wg MZ-55	17026	121	11961	45	↓
-	Małpia ospa	2	2	0	0	↓
P37.1	Inne wrodzone zakażenia i choroby pasożytnicze Toksoplazmoza	0	0	1	1	↑
A23	Brucelloza: nowe zachorowanie	0	0	1	1	↑
U07.1-2	Zakażenie SARS-CoV-2 (COVID-19)	9047	210	2621	58	↓

W 2023 r. na terenie miasta Bytomia wystąpiło 17 ognisk chorób przenoszonych drogą pokarmową, to jest o 3 mniej niż w roku poprzednim.

W tym 16 ognisk chorób przenoszonych drogą pokarmową wystąpiło w oddziałach szpitalnych, w których zachorowało łącznie 121 osób, odnotowano 16 przypadków zgonów, w tym 2 z powodu zakażenia, 14 z powodu chorób zasadniczych, zachorowania wywołane zostały przez *Clostridium difficile*; 1 ognisko wystąpiło w szkole podstawowej, zachorowało 25 osób, nie ustalono czynnika etiologicznego, zachorowania zakwalifikowano jako wirusowe zakażenia jelitowe nieokreślone.

Na terenie Bytomia w 2023 roku zarejestrowano 16 ognisk zakażeń wywołanych koronawirusem SARS-CoV-2, to jest o 21 mniej niż w roku poprzednim, w tym 15 w szpitalach, 1 w domu pomocy społecznej.

W 2023 r. w nadzorowanych szpitalach wystąpiły 33 ogniska zakażeń szpitalnych, to jest o 18 mniej niż w roku poprzednim.

W tym 15 ognisk zakażeń szpitalnych zostało wywołanych przez koronawirusa SARS-CoV-2, 16 ognisk zakażeń przenoszonych drogą pokarmową wywołanych przez *Clostridium difficile* oraz 2 ogniska zakażeń szpitalnych wywołanych przez *Klebsiellę pneumoniae* KPC.

W zakresie prowadzonej działalności przeciwepidemicznej w 2023 r. nie zarejestrowano interwencji.

W 2023 roku w ramach prowadzonego nadzoru nad środkami zastępczymi na terenie miasta Bytomia pozyskiwano informacje o podejrzeniach zatruc środkami zastępczymi z podmiotów leczniczych.

W analizowanym okresie zarejestrowano 5 przypadków podejrzenia zatruc środkami zastępczymi, to jest o 1 przypadek mniej niż w roku poprzednim. Nie zarejestrowano przypadków podejrzeń zgonów po zażyciu substancji psychoaktywnych.

2. Szczepienia ochronne – analiza wykonawstwa szczepień ochronnych

W 2023 roku na terenie miasta Bytomia sprawowano nadzór nad 43 punktami szczepień. Skontrolowano 40 punktów szczepień, przeprowadzając 65 kontroli. Kontrole podległych punktów szczepień przeprowadzono w zakresie oceny stanu sanitarno- higienicznego, wykonawstwa szczepień ochronnych, prowadzenia dokumentacji oraz gospodarki preparatami szczepionkowymi.

W trakcie przeprowadzonych kontroli stwierdzono nieprawidłowości w 3 punktach szczepień, które dotyczyły wydawania kart uodpornienia niezgodnie z obowiązującymi przepisami, przechowywania preparatów szczepionkowych niezgodnie z zachowaniem łańcucha chłodniczego, braku skutecznego nadzoru nad warunkami przechowywania preparatów szczepionkowych. W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami wydano zalecenia doraźne, które zostały wykonane.

W zakresie szczepień ochronnych zarejestrowano 1 interwencję, która dotyczyła odmowy przeprowadzenia szczepień ochronnych u dzieci przez poradnię POZ. Przeprowadzono kontrolę w podmiocie leczniczym, która nie wykazała nieprawidłowości, interwencję uznano za niezasadną.

Dzieci ze środowisk opornych, które nie zgłaszają się w wyznaczonym terminie do szczepienia, bądź w ogóle nie realizują obowiązku szczepień ochronnych zgłaszane są wraz z rodzicami lub opiekunami prawnymi przez poradnię imiennie do PSSE w Bytomiu.

W 2023 r. poradnię POZ zgłosiły 301 dzieci oraz 303 rodziców uchylających się od poddania dzieci szczepieniom ochronnym. PPIS w Bytomiu wystosował 9 wezwań zobowiązujących rodziców bądź opiekunów prawnych tych dzieci do zgłoszenia się do Poradni POZ w celu kontynuacji zaległych szczepień. Na przestrzeni ostatnich lat obserwuje się sukcesywny wzrost liczby osób uchylających się od szczepień ochronnych.

Na podstawie rocznych sprawozdań ze szczepień ochronnych oraz przeprowadzonej analizy wykonawstwa szczepień ochronnych za rok 2023 w porównaniu z rokiem poprzednim zauważalny jest wzrost wykonawstwa szczepień przypominających u dzieci i młodzieży w 6, 14 i 19 roku życia.

W zakresie szczepień zalecanych zaobserwowano wzrost wykonawstwa szczepień przeciw grypie oraz HPV.

Wnioski:

1. Podsumowując prowadzony w 2023 roku nadzór epidemiologiczny nad zachorowaniami na choroby zakaźne stwierdzono, że zasadniczym problemem epidemiologicznym na terenie miasta Bytomia w analizowanym okresie były zakażenia wywołane przez wielolekooporne szczepy *Klebsiella pneumoniae* oraz tak jak w roku poprzednim zakażenia koronawirusem SARS-CoV-2, powodujące występowanie ognisk zakażeń w podmiotach leczniczych.
2. Pomimo działań podejmowanych ze strony poradni POZ, jak również PPIS w Bytomiu problemem pozostają nadal osoby uchylające się od szczepień ochronnych.

II. Stan sanitarny podmiotów wykonujących działalność leczniczą

1. Stan sanitarny szpitali

W 2023 roku sprawowano nadzór sanitarny nad 4 szpitalami na terenie Bytomia:

- Szpital Specjalistyczny Nr 2 w Bytomiu, ul. Batorego 15;
- SP ZOZ Wojewódzki Szpital Specjalistyczny Nr 4 w Bytomiu, Al. Legionów 10;
- Szpital i Ambulatorium z Izbą Chorych Aresztu Śledczego w Bytomiu, ul. Wrocławska 4;
- Szpital Specjalistyczny Nr 1 w Bytomiu ul. Żeromskiego 7.

Skontrolowano w roku sprawozdawczym wszystkie szpitale.

W nadzorowanych szpitalach Sekcja Epidemiologii łącznie przeprowadziła 71 kontroli, w tym 5 kontroli sanitarnych kompleksowych, 1 kontrolę tematyczną, 25 kontroli sprawdzających, 4 kontrole dotyczące działalności komitetów i zespołów kontroli zakażeń szpitalnych, 33 kontrole w związku z wystąpieniem ognisk zakażeń szpitalnych oraz 3 kontrole w związku ze zgłoszonymi interwencjami.

W trakcie przeprowadzonych kontroli nieprawidłowości stwierdzono w 4 szpitalach a nieprawidłowości dotyczyły:

- przeterminowanych preparatów dezynfekcyjnych, braku oznakowania dozownika z preparatem do dezynfekcji rąk, braku preparatu do dezynfekcji powierzchni, braku dozownika na mydło i podajnika na ręcznik jednorazowy w salach chorych;
- przeterminowanego sprzętu jednorazowego użytku;
- zakurzonych powierzchni szaf;
- braku worków na odpady medyczne zakaźne w salach izolacji pacjentów, nieprawidłowego oznakowania pojemnika z odpadami medycznymi, zniszczonych pojemników na odpady medyczne i odpady komunalne;
- brudnych, zakurzonych z zaciekami ścian i sufitów, ubytków kafelek ściennych, zniszczonych wykładzin podłogowych w pomieszczeniach oddziałów szpitalnych oraz pomieszczeniach, w których udzielane są świadczenia medyczne;
- braku osłon na lampy w salach chorych;
- zniszczonych mebli (szafki przyłóżkowe, fotele, krzesła, kozetka lekarska);
- zniszczonych elementów wyposażenia sanitariatów (spłuczki misek ustępowych, baterie prysznicowe, kabiny prysznicowe);
- uszkodzonych drzwi oraz ościeżnic;
- zniszczonych lodówek przeznaczonych do przechowywania żywności pacjentów;
- braku urządzeń przeciwsłonecznych w oknach w salach chorych;
- braku indywidualnych kart czynnika alarmowego oraz ich rejestru;
- braku w zespole kontroli zakażeń szpitalnych pielęgniarki epidemiologicznej oraz lekarza posiadających kwalifikacje zgodnie z obowiązującymi przepisami.

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami nałożono 3 mandaty karne na łączną kwotę 900 zł. Wydano 9 decyzji nakazujących.

Na wniosek strony PPIS w Bytomiu wydał 13 decyzji zmieniających termin wykonania zarządzeń ujętych w uprzednio wydanych decyzjach oraz 3 decyzje uchylające.

Stan sanitarno – higieniczny szpitali wymaga poprawy poprzez bieżącą realizację obowiązków nałożonych w wydanych decyzjach oraz realizację opracowanych programów dostosowania.

W 2023 r. w szpitalach na terenie Bytomia wystąpiły 33 ogniska zakażeń szpitalnych, w tym w Szpitalu Specjalistycznym Nr 2 w Bytomiu - 8 ognisk, w Wojewódzkim Szpitalu Specjalistycznym Nr 4 - 17 ognisk a w SP ZOZ Szpitalu Specjalistycznym Nr 1 – 8 ognisk.

W zakresie nadzoru nad opracowaniem ognisk zakażeń szpitalnych przeprowadzono 33 kontrole.

Sekcja Higieny Komunalnej i Środowiska w 2023 r. na terenie Bytomia przeprowadziła 3 kontrole zapleczy szpitalnych (Szpital Aresztu Śledczego w Bytomiu, ul. Wrocławska 4; Szpital Specjalistyczny nr 2 w Bytomiu, ul. Batorego 15; Wojewódzki Szpital Specjalistyczny nr 4 w Bytomiu, Aleja Legionów 10).

Skontrolowane zaplecza 2 szpitali oceniono jako dobre, natomiast kontrola zaplecza Szpitala Specjalistycznego nr 2 w Bytomiu przy ul. Batorego 15 wykazała nieprawidłowości dotyczące stanu sanitarno-technicznego pomieszczeń pralni. W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami wydano decyzję nakazującą.

Ponadto wydano 2 decyzje zmieniające termin wykonania nakazów określonych w decyzjach dotyczących Szpitala Specjalistycznego nr 1 w Bytomiu.

W 2023 roku rozpatrzono 3 interwencje dotyczące szpitali. Pierwsza interwencja dotyczyła niezabezpieczonej puszki elektrycznej w kabinie prysznicowej dla pacjentów w oddziale szpitalnym. Przeprowadzona kontrola nie potwierdziła zarzutów opisanych we wniosku, jednak stwierdzono nieprawidłowości w zakresie stanu sanitarno- higienicznego i technicznego oddziału. W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami wydano decyzję nakazującą a interwencję uznano za niezasadną.

Druga interwencja dotyczyła niewłaściwych warunków sanitarnych i technicznych w oddziale szpitalnym. Przeprowadzona kontrola wykazała nieprawidłowości w zakresie stanu sanitarno- technicznego oddziału. W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami wydano decyzję nakazującą. Interwencję uznano za zasadną.

Trzecia interwencja dotyczyła niewłaściwych warunków sanitarnych i nieprzestrzegania zakazu palenia papierosów w toaletach dla pacjentów w oddziale szpitalnym. Przeprowadzona kontrola wykazała nieprawidłowości w zakresie stanu sanitarno- technicznego pomieszczeń higieniczno- sanitarnych oddziału. W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami wydano decyzję nakazującą a interwencję uznano za zasadną

2. Stan sanitarny zakładów opiekuńczo – leczniczych

Ogółem w ewidencji Sekcji Higieny Komunalnej i Środowiska na terenie miasta Bytomia znajdują się 2 obiekty. W bieżącym roku sprawozdawczym przeprowadzono kontrole w obu zakładach opiekuńczo-leczniczych. Skontrolowane zakłady opiekuńczo – lecznicze oceniono jako dobre.

3. Stan sanitarny podmiotów leczniczych udzielających świadczeń ambulatoryjnych

Pod nadzorem znajduje się 76 podmiotów, w skład których wchodzi 124 obiekty. Ponadto nadzorem objętych jest 25 filii ambulatoryjnych podmiotów leczniczych.

W zakresie nadzoru nad obiektami, w których prowadzona jest działalność lecznicza na terenie Bytomia w 2023 r. przeprowadzono 74 kontrole w 62 obiektach.

Nieprawidłowości w zakresie stanu sanitarno - higienicznego stwierdzono w 8 skontrolowanych obiektach.

Nieprawidłowości dotyczyły:

- braku preparatów do dezynfekcji rąk i powierzchni, przeterminowanych preparatów dezynfekcyjnych, przeterminowanego sprzętu jednorazowego użytku, przeterminowanych pakietów z narzędziami wielokrotnego użytku;
- braku prawidłowej segregacji i klasyfikacji odpadów medycznych o kodzie 180104, braku oznakowania worków na odpady zgodnie z obowiązującymi przepisami, braku dokumentacji potwierdzającej odbiór odpadów o kodzie 180104 do utylizacji, nieaktualnych procedur postępowania z odpadami medycznymi, nieprawidłowych warunków przechowywania odpadów medycznych, zniszczonych pojemników na odpady

- o kodzie 180104, braku pojemników na odpady o kodzie 180103, braku termometru w urządzeniu chłodniczym na odpady, zniszczonego urządzenia chłodniczego do przechowywania odpadów medycznych;
- brudnych, zakurzonych ścian w pomieszczeniach obiektów, zniszczonych paneli podłogowych;
  - niewłaściwego stanu sanitarno- higienicznego mebli, podajników na ręczniki, dozownika na mydło w płynie, urządzenia chłodniczego do przechowywania odpadów medycznych;
  - zniszczonych mebli stanowiących wyposażenie (szafka, kozetka lekarska);
  - przechowywania produktów spożywczych w urządzeniu chłodniczym na leki;
  - nieprawidłowych warunków przechowywania sprzętu medycznego i dokumentacji medycznej;
  - braku opracowanych procedur przeciwepidemicznych oraz nieaktualnych zapisów w procedurach;
  - braku dokumentacji potwierdzającej prowadzenie kontroli wewnętrznej;
  - braku wydzielenia sprzętu do sprzątania poszczególnych stref czystości.

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami nałożono 4 mandaty karne na łączną kwotę 1600 zł, a w 7 obiektach wydano zalecenia doraźne.

Ponadto wydano 4 decyzje nakazujące oraz 1 decyzję zmieniającą termin wykonania zarządzeń ujętych w uprzednio wydanej decyzji.

W 2023 roku zarejestrowano 1 interwencję dotyczącą ambulatoryjnego podmiotu leczniczego, która dotyczyła niewłaściwych warunków sanitarnych i technicznych w gabinecie lekarskim oraz niestosowania przez personel medyczny odzieży ochronnej. Przeprowadzona kontrola nie potwierdziła zarzutów opisanych we wniosku. Interwencję uznano za niezasadną.

4. Stan sanitarny praktyk zawodowych lekarzy

Pod nadzorem znajduje się 168 prywatnych gabinetów lekarskich.

W 2023 r. skontrolowano 40 gabinetów, przeprowadzono 49 kontroli, w tym 40 kontroli sanitarnych oraz 9 kontroli sprawdzających.

Nieprawidłowości stwierdzono w 8 obiektach, które dotyczyły:

- przeterminowanych preparatów dezynfekcyjnych, przeterminowanych pakietów z narzędziami po sterylizacji;
- nieoznakowanych pojemników na roztwory do dezynfekcji narzędzi, nieoznakowanych pojemników z preparatami do dezynfekcji rąk i powierzchni;
- braku środka do dezynfekcji rąk i rękawiczek jednorazowych w pomieszczeniu przechowywania odpadów medycznych;
- braku właściwego nadzoru nad skutecznością procesów sterylizacji, biologiczne testy kontroli skuteczności procesów sterylizacji przeprowadzane sporadycznie;
- braku wyposażenia zmywalni przy pracowni endoskopii w urządzenie do mycia i dezynfekcji endoskopów w sposób technologicznie powtarzalny;
- braku oznakowania pojemników na odpady medyczne, braku pojemnika na odpady o kodzie 180104, braku segregacji odpadów medycznych, nieprawidłowej częstotliwości wymiany pojemników na odpady medyczne, nieprzekazywania do utylizacji odpadów o kodzie 180104, braku dokumentacji potwierdzającej przekazywanie odpadów o kodzie 180103 i 180104 do utylizacji, nieprawidłowych warunków przechowywania odpadów medycznych zakaźnych, braku termometru w urządzeniu chłodniczym do przechowywania odpadów, złego stanu sanitarnego urządzenia chłodniczego do przechowywania odpadów medycznych;

- braku procedury postępowania z odpadami medycznymi, nieaktualnych zapisów w procedurze postępowania z odpadami medycznymi;
- braku prowadzenia kontroli wewnętrznej;
- brudnych, zakurzonych ściany w pomieszczeniach obiektu.

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami wydano 2 decyzje nakazujące. Nałożono 4 mandaty karne w wysokości 1000 zł, a w 7 obiektach wydano zalecenia doraźne.

5. Stan sanitarny praktyk zawodowych pielęgniarek

Pod nadzorem znajdują się 2 praktyki pielęgniarek. Praktyki zlokalizowane są na terenie szkół i świadczone są w nich usługi medyczne na rzecz uczniów szkoły.

W 2023 r. obiektów nie skontrolowano.

Wnioski:

W wyniku prowadzonego w 2023 roku nadzoru nad podmiotami wykonującymi działalność leczniczą stwierdzono, że kontrole w znacznej liczbie obiektów wykazały nieprawidłowości dotyczące bieżącego stanu sanitarno- higienicznego oraz realizacji procedur zapobiegających zakażeniom. Jednocześnie stan sanitarno-techniczny obiektów, szczególnie w szpitalach nie uległ poprawie, większość prac remontowych nie było realizowanych terminowo. Podmioty wykonujące działalność leczniczą wymagają wzmożonego nadzoru celem poprawy stanu sanitarno- higienicznego i technicznego.

III. Sekcja Higieny Żywności, Żywienia i Przedmiotów Użytku

W roku 2023 przedstawiciele Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Bytomiu na terenie miasta Bytomia, skontrolowali **852** zakłady branży spożywczej, zakładów materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością, co stanowi **56 %** wszystkich obiektów zewidencjonowanych.

Najliczniejszą grupę obiektów stanowią zakłady obrotu żywnością oraz zakłady żywienia zbiorowego otwartego. W tej grupie największy odsetek stanowią sklepy spożywcze. Porównując ilość nadzorowanych obiektów w Bytomiu można stwierdzić, że w 2023 roku liczba zakładów będących pod nadzorem PPIS w Bytomiu zmniejszyła się w stosunku do 2022 roku.

Dokonując analizy harmonogramu kontroli należy stwierdzić, że w roku 2023 liczba zaplanowanych do kontroli obiektów była większa o 13 % niż w roku 2022.

Tabela 1. Zestawienie liczbowe ilości kontroli zaplanowanych i wykonanych w roku 2022 do 2023

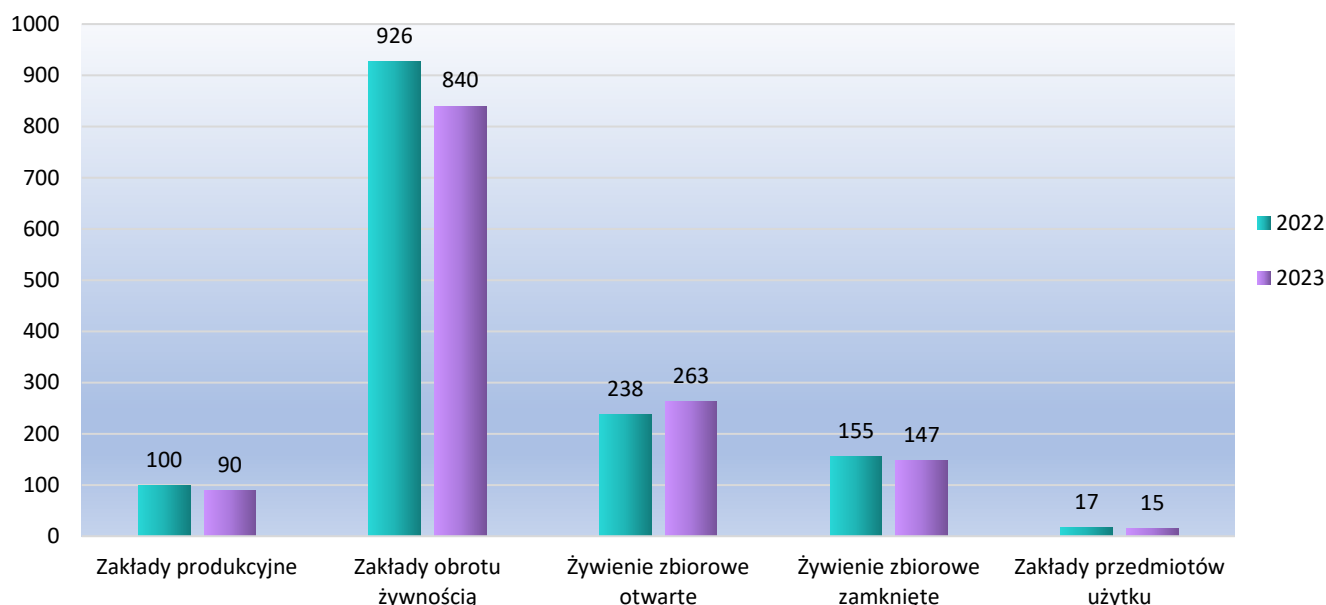
Rodzaj obiektu	Bytom			
	2022		2023	
	zaplanowane	wykonane	zaplanowane	wykonane
Produkcja	50	44	56	42
Obrót	325	266	344	278
Żywienie otwarte	141	110	212	143
Żywienie zamknięte	120	114	112	111
Materiały i wyroby	3	3	10	9
RAZEM	639	537	734	583

W roku 2023 wykonano **583** kontrole z **734** zakładów zaplanowanych do kontroli. W związku z powyższym należy stwierdzić, iż harmonogram kontroli został wykonany w **80** %.

W roku sprawozdawczym kontrole planowane nie zostały wykonane w 100% ze względu na fakt, iż większość właścicieli zakładów / obiektów branży spożywczej, których zakłady zostały zlikwidowane, bądź zawieszono działalność nie poinformowało Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Bytomiu o zaistniałej sytuacji.

Na terenie miasta Bytomia w 2023 roku przeprowadzono **1355** kontroli. Poza zaplanowanymi kontrolami upoważnieni przedstawiciele PPIS w Bytomiu przeprowadzili dodatkowe kontrole sanitarne związane z interwencjami - skargami konsumentów i klientów zakładów branży spożywczej, a także w związku z powiadomieniami RASFF (System Wczesnego Ostrzegania o Niebezpiecznej Żywności i Paszach) otrzymanymi od Głównego Inspektora Sanitarnego oraz na wniosek strony o zatwierdzenie i o wpis do rejestru zakładów branży spożywczej, bądź w związku z poszerzeniem zakresu prowadzonej działalności. Dodatkowo przeprowadzono **21** kontroli sanitarnych obiektów nie będących pod stałym nadzorem PPIS w Bytomiu. Były to kontrole przeprowadzone w związku z organizowanymi półkoloniami zimowymi i letnimi dla dzieci oraz imprezami masowymi. Porównując dane z rokiem 2022 należy zauważyć, że ilość wszystkich kontroli wykonanych w 2023 r. zmniejszyła się.

Ilość kontroli według rodzajów obiektów

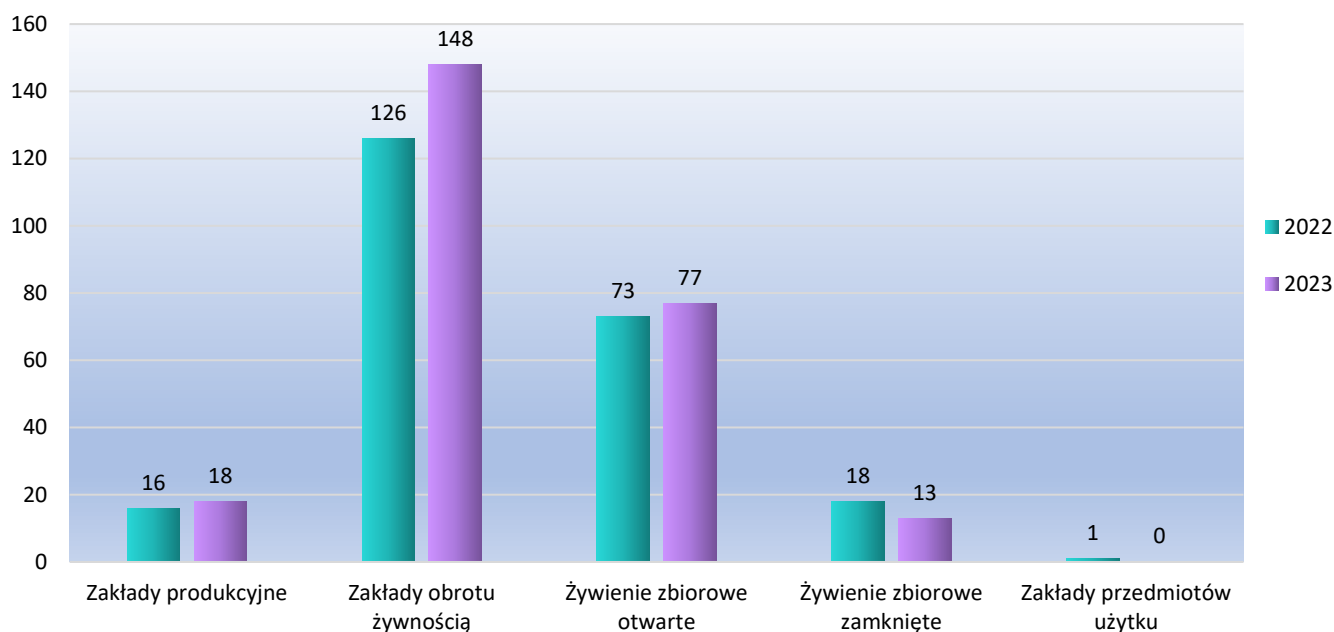
Najwięcej kontroli przeprowadzono w obiektach obrotu żywnością tj. **840** (o ok. 9 % mniej niż w 2022 roku). W zakładach produkcyjnych przeprowadzono o **10 %** mniej kontroli, w zakładach żywienia zbiorowego otwartego liczba kontroli zwiększyła się o **9 %** w stosunku do roku ubiegłego, w zakładach żywienia zbiorowego zamkniętego liczba kontroli zmniejszyła się o **5 %** w stosunku do roku 2022. Ponadto w roku 2023 przeprowadzono **15** kontroli w miejscach obrotu materiałami i wyrobami przeznaczonymi do kontaktu z żywnością.

Tabela 2. Zestawienie liczbowe lata 2022 i 2023.

Rok Powiat	Ilość obiektów nadzoru - wanych		Ilość obiektów skontrolo - wanych		Ilość kontroli		Ilość wydanych decyzji		Ilość wydanych postanowień o nałożeniu grzywny na kwotę		Ilość nałożonych mandatów na kwotę	
	2022	2023	2022	2023	2022	2023	2022	2023	2022	2023	2022	2023
Bytom	1571	1532	877	852	1436	1355	234	256	13 / 3795	12 / 4140	68 - 13950	73 - 16000

W roku 2023 na terenie miasta Bytomia wydano ogółem **256** decyzji administracyjnych, tj. o **9 %** decyzji więcej niż w 2022 roku.

Ilość decyzji według rodzajów obiektów

Analizując ilość decyzji administracyjnych wydanych według rodzaju obiektów można zaobserwować, iż w roku 2023 liczba wydanych decyzji zwiększyła się w stosunku do poprzedniego roku.

Wśród zakładów produkcji żywności ilość decyzji administracyjnych zwiększyła się o **2** decyzje w stosunku do 2022 roku, w zakładach obrotu żywnością zwiększyła się o **15 %**, wśród zakładów żywienia zbiorowego – otwartego liczba ta zwiększyła się o **5 %**, a w przypadku zakładów żywienia zbiorowego – zamkniętego zmniejszyła się o **27 %**.

Harmonogram kontroli obiektów żywnościowo – żywieniowych na rok 2023 opracowano na podstawie wytycznych Głównego Inspektora Sanitarnego oraz w oparciu o analizę ryzyka przeprowadzoną na podstawie danych z lat ubiegłych dla poszczególnych zakładów produkcji, obrotu żywnością lub zakładów żywienia zbiorowego oraz materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością. W tym celu określono kryteria oceny zakładów oraz ich kategoryzację. Oszacowano ryzyka zanieczyszczenia żywności w obiektach o podstawowym znaczeniu.

Wzięto również pod uwagę wykonywanie dodatkowych działań związanych z powiadomieniami RASFF, interwencjami – skargami ze strony konsumentów i klientów obiektów i zakładów prowadzących działalność branży spożywczej oraz realizowanie zadań GIS w Warszawie i ŚPWIS w oparciu o plan poboru próbek laboratoryjnych. Ponadto ujęto zadania związane z nadzorem żywności, materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością importowanymi z krajów trzecich i eksportowanymi poza granice Unii Europejskiej.

1. Stan sanitarno – higieniczny i techniczny

Stan sanitarno – techniczny zakładów produkujących, wprowadzających do obrotu środki spożywcze w poszczególnych grupach na terenie działania PPIS w Bytomiu w dalszym ciągu zachowany jest w stopniu dobrym.

Tabela 3. Zestawienie liczbowe wydanych decyzji nakazujących w latach 2022 i 2023.

	<i>Liczba obiektów skontrolowanych o złym stanie sanitarno – technicznym w 2022 r.</i>			<i>Liczba obiektów skontrolowanych o złym stanie sanitarno–technicznym w 2023 r.</i>		
	Ogółem	Ilość wydanych decyzji nakazujących	% obiektów złych	Ogółem	Ilość wydanych decyzji nakazujących	% obiektów złych
Bytom	877	70	7,9	852	54	6

Analizując roczne wyniki dotyczące ilości wydanych decyzji nakazujących we wszystkich zakładach żywnościowo – żywieniowych stwierdza się, iż w bieżącym roku sprawozdawczym stan sanitarno – techniczny utrzymuje się na podobnym poziomie.

Najczęściej występujące uchybienia i nieprawidłowości to między innymi:

- zły stan techniczny pomieszczeń (brudne, popękane, zakurzone powierzchnie ścian, sufitów, ze śladami zagrzybienia i zaciekami, zniszczona powierzchnia podłóg – ubytki w posadzce);
- zły stan techniczny sprzętu i wyposażenia zakładów;
- zły stan techniczny stolarki okiennej i drzwiowej;
- zły stan techniczny powierzchni szafek;
- brak bieżącej ciepłej wody;
- brak prawidłowej i skutecznej wentylacji w pomieszczeniach zakładu;
- brak prawidłowego zabezpieczenia zakładu przed dostępem szkodników;
- brak lub źle działająca kontrola wewnętrzna, w tym brak opracowanej, wdrożonej i utrzymanej dokumentacji kodeksu GHP / GMP oraz procedur opartych na podstawie zasad systemu HACCP.

Tabela 4. Zestawienie liczbowe nałożonych mandatów karnych w latach 2022 i 2023.

	<i>Liczba obiektów skontrolowanych o złym stanie sanitarno – higienicznym w 2022 r.</i>			<i>Liczba obiektów skontrolowanych o złym stanie sanitarno – higienicznym w 2023 r.</i>		
	Ogółem	Ilość wydanych mandatów na kwotę	% obiektów złych	Ogółem	Ilość wydanych mandatów na kwotę	% obiektów złych
Bytom	877	68 / 13950	7,7	852	73 / 16000	8,5

Najczęściej stwierdzone nieprawidłowości to:

- brak bieżącego porządku i czystości w pomieszczeniach zakładu;
- brak zachowanej higieny sprzedaży;
- obecność szkodników (myszy) w pomieszczeniach produkcyjnych i magazynowych;
- obecność szkodników mącznych zlokalizowanych w sprzęcie do wypieku pieczywa;

- nieprawidłowe przechowywanie artykułów spożywczych nietrwałych mikrobiologicznie (poza urządzeniem chłodniczym, w temp. wyższej niż zalecana jest przez producenta, brak segregacji w urządzeniach chłodniczo – zamrażalniczych);
- brak zabezpieczenia artykułów spożywczych sprzedawanych luzem przed zanieczyszczeniami zewnętrznymi;
- brak segregacji żywności w urządzeniu chłodniczym;
- wprowadzanie do obrotu środków spożywczych po upływie terminów przydatności do spożycia lub bez oznakowania;
- przechowywanie w pomieszczeniach magazynowych zbędnego sprzętu ograniczającego przestrzeń roboczą oraz stanowiącego potencjalne źródło zanieczyszczenia żywności;
- brak prawidłowej dokumentacji GHP oraz procedur opartych na podstawie zasad systemu HACCP, brak bieżących zapisów dokumentacji bezpieczeństwa zdrowotnego żywności, brak kontroli wewnętrznej;
- brak orzeczeń lekarskich do celów sanitarno – epidemiologicznych.

Dokonując oceny skontrolowanych obiektów należy stwierdzić, iż ilość obiektów o złym stanie sanitarno - higienicznym zwiększyła się. W roku sprawozdawczym nałożono o **5** (tj. o **7 %**) więcej mandatów karnych za uchybienia i nieprawidłowości bieżącego stanu sanitarnego w stosunku do ubiegłego roku.

2. Jakość zdrowotna środków spożywczych, przedmiotów użytku i próbek sanitarnych

W oparciu o harmonogram poboru próbek w roku **2023** do badań laboratoryjnych na terenie miasta Bytomia pobrano **350** próbek (w tym 5 próbek materiałów i wyrobów do kontaktu z żywnością), tj. o **7,5%** więcej próbek niż w roku 2022, w którym pobrano **316** próbek. W roku sprawozdawczym nie pobrano próbek w związku z podejrzeniem ogniska zatrucia pokarmowego.

Próbki zostały przebadane laboratoryjnie w następujących kierunkach:

- pod względem mikrobiologicznym przebadano **189** próbek,
- pod względem organoleptycznym przebadano **25** próbki,
- pod względem fizykochemicznym przebadano **98** próbek,
- pod względem znakowania ocenie poddano **131** próbki,
- pod względem zanieczyszczeń fizycznych i biologicznych przebadano **38** próbek.

W wyniku przeprowadzonych badań dyskwalifikacji uległo **21** próbek, tj. **6 %** w stosunku do wszystkich przebadanych próbek, co stanowi większy procent w porównaniu z ubiegłym rokiem, w którym dyskwalifikacji uległy **5** próbki, tj. **1,5 %**.

Pod względem zanieczyszczeń biologicznych liczba próbek poddanych dyskwalifikacji wynosiła **2**, stwierdzono ślady bytowania szkodników (*1 próbka wytrzepek z koszyczków piekarniczych, 1 próbka zmiotek z podłogi*). Pod względem zanieczyszczeń mikrobiologicznych dyskwalifikacji uległo **19** próbek. (*17 próbek ciastek oraz 2 próbki wymazów ze sprzętu i wyposażenia*).

3. Piekarnie

Podobnie jak w latach ubiegłych, w 2023 r. prowadzony był wzmożony nadzór sanitarny w zakładach produkcyjnych typu piekarnie i cukiernie. Na terenie miasta Bytomia zewidencjonowanych jest **29** piekarni, z których skontrolowano **25**. W trakcie kontroli w **5** zakładach pobrano ogółem **9** próbek,

w tym 8 próbek sanitarnych – wytrzepek z koszyków oraz zmiotek. 1 próbka została zdyskwalifikowana ze względu na obecność zanieczyszczeń biologicznych.

4. Działania doraźne w ramach systemu RASFF

W roku 2023 w ramach powiadomień alarmowych RASFF na terenie miasta Bytomia przeprowadzono 111 kontroli głównie w sklepach mało- i wielkopowierzchniowych, jak również w innych zakładach branży spożywczej w przypadku wskazania w powiadomieniu adresów, do których mogły dotrzeć kwestionowane środki spożywcze lub materiały i wyroby przeznaczone do kontaktu z żywnością. Wszystkie powiadomienia sprawdzone były również podczas kontroli kompleksowych oraz tematycznych.

W większości zakładów nie stwierdzono na stanie ekspedycyjnym lub magazynowym kwestionowanego produktu lub został on wycofany ze sprzedaży i przesłany do producenta lub magazynu centralnego (w przypadku sieci handlowych) przez właścicieli obiektów.

5. Nadzór nad materiałami i wyrobami przeznaczonymi do kontaktu z żywnością

W roku sprawozdawczym w rejestrze PPIS w Bytomiu na terenie miasta Bytomia znajdowały się 2 wytwórnie oraz 33 miejsc obrotu materiałami i wyrobami przeznaczonymi do kontaktu z żywnością, z czego skontrolowano 13 zakładów. Ogółem przeprowadzono 15 kontroli sanitarnych w w/w obiektach.

W bieżącym roku sprawozdawczym do badań laboratoryjnych pobrano 5 próbek materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością. Nie stwierdzono nieprawidłowości.

6. Akcje

W 2023 roku pracownicy sekcji HŻŻ i PU wraz z pracownikami sekcji NZ współpracowali przy odbiorach obiektów nowopowstałych oraz przy obiektach wskazujących na zmianę sposobu użytkowania.

Ponadto w 2023 roku na terenie miasta Bytomia przeprowadzono następujące akcje:

Tabela 5. Akcje i współpraca z innymi komórkami psse / jednostkami / organami

Lp.	Temat akcji/współpracy	komórka psse / organ / jednostka współpracująca	ilość obiektów kwalifikujących się do objęcia nadzorem w trakcie akcji	Ilość obiektów skontrolowanych w czasie trwania akcji	Ilość kontroli wykonanych w czasie trwania akcji	podjęte działania represyjne						uwagi
						ilość wydanych decyzji			Mandaty nałożone w trakcie kontroli		inne ⁴	
						nakazujących usunięcie uchybień ¹	unieruchamiających obiekt ²	innych ³	ilość	na łączną kwotę		
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
1.	Imprezy masowe	NS.HŻŻ i NS. HK	16	16	16	0	0	0	0	0	0	-
2.	Ocena zakładów będących pod wspólnym nadzorem PPIS i PLW	NS.HŻŻ i PLW	1	1	1	0	0	0	0	0	0	Kontrola bez udziału przedstawiciela IW
3.	Wypoczynek zimowy dzieci i młodzieży	NS.HŻŻ i NS.HD	3	3	3	0	0	0	0	0	0	-
4.	Wypoczynek letni dzieci i młodzieży	NS.HŻŻ i NS.HD	10	10	10	0	0	0	0	0	0	-
5.	Zbiorowe zatrucia / zakażenia pokarmowe	Epidemiologia i NS.HŻŻ	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-
6.	Współpraca z Inspekcją Farmaceutyczną	NS.HŻŻ i IF	63	55	41	0	0	0	0	0	0	-
7.	Nadzór nad obiektami wprowadzającymi do obrotu lody nieopakowane oraz sprzedające lody porcjowane	NS.HŻŻ	9	5	6	0	0	0	0	0	0	W trakcie przeprowadzonych kontroli pobrano 5 próbek lodów z automatu. Żadna z próbek nie została zdyskwalifikowana
8.	Kontrole obiektów pod kątem pomiaru tłuszczu stosowanego do smażenia	NS.HŻŻ	174	0	0	0	0	0	0	0	0	-

Lp.	Temat akcji/współpracy	komórka psse / organ / jednostka współpracująca	ilość obiektów kwalifikujących się do objęcia nadzorem w trakcie akcji	Ilość obiektów skontrolowanych w czasie trwania akcji	Ilość kontroli wykonanych w czasie trwania akcji	podjęte działania represyjne						uwagi
						ilość wydanych decyzji			Mandaty nałożone w trakcie kontroli		inne ⁴	
						nakazujących usunięcie uchybień ¹	unieruchamiających obiekt ²	innych ³	ilość	na łączną kwotę		
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
9.	Akcja dot. żywienia dzieci i młodzieży w jednostkach oświaty.	NS.HŻŻ	98	75	79	0	0	0	1	100	2 zalecenia doraźne	-
10.	Akcja szpitale	NS.HŻŻ	3	3	3	0	0	0	0	0	1 nieprawidłowy jadłospis	W 1 zakładzie nieprawidłowa analiza jadłospisu – wystosowano pismo
11.	Akcja pieczywo bezglutenowe	NS.HŻŻ	38	38	38	0	0	0	0	0	0	-
12.	Akcja owoce miękkie	NS.HŻŻ	5	5	6	0	0	0	0	0	0	-
13.	Nadzór nad żywnością pochodzącą z krajów Unii Europejskiej oraz krajów trzecich wprowadzanej do obrotu w m.in. super- i hipermarketach w Polsce	NS.HŻŻ	42	42	42	0	0	0	1	500	0	-
14.	Akcja wody butelkowane	NS.HŻŻ	2	2	2	0	0	0	0	0	0	-
15.	Sklepy sieci handlowej „Stokrotka”	NS.HŻŻ	2	2	2	0	0	0	0	0	0	-
RAZEM		-	466	257	249	0	0	-	2	700	2 zalecenia doraźnych	-

¹ w części opisowej podać najczęstsze powody wydawania tych decyzji

² w części opisowej podać powody unieruchomienia obiektu oraz informacje czy został już uruchomiony

³ w części opisowej wykazać czego dotyczyły te decyzje (nie wykazywać decyzji rachunków, umarzających postępowanie itd.)

7. Działalność interwencyjna za 2023 rok

Sekcja: NS.HŻŻ (POWIAT BYTOM)

Ilość interwencji zarejestrowanych ogółem **36**, w tym anonimowych **4**.

Ilość interwencji rozpatrzonych przez PPIS ogółem **33 (+1 z 2022 r.)**, w tym anonimowych **4**, zasadnych **10**, w tym anonimowych zasadnych **1**.

Ilość interwencji przekazanych do innych organów ogółem **8 (w tym 7 przekazanych i rozpatrzonych)**, w tym anonimowych **0**.

L.p.	Przedmiot interwencji	Ilość wniesionych interwencji ogółem	Interwencje rozpatrzone przez PPIS					Interwencje przekazane innym organom do załatwienia zgodnie z kompetencjami		
			ilość interwencji rozpatrzonych przez PPIS	ilość wykonanych w związku z tym kontroli	ilość wydanych decyzji /zaleceń	Uwagi (m. in. podać ilość i kwotę mandatów)	Ilość interwencji zasadnych /niezasadnych	Ilość interwencji przekazanych	Wstępne rozpoznane- kontrola	Nazwa organu i inne uwagi
1.	Niewłaściwa jakość zdrowotna środków spożywczych	20	17 (+ 1 z 2022 r.)	18	0/5	5/1200	3/14 (+1 z2022r.)	6 (w tym 5 przekazanych i rozpatrzonych)	0	- 1 interwencja przekazana całkowicie - 1 zakład nieczynny - w 1 interwencji brak możliwości identyfikacji podmiotu
2.	Złe warunki higieniczno - sanitarne	11	11	11	3/7	8/2700	7/4	0	0	-
3.	Obecność szkodników	1	1	1	0/0	0/0	0/1	1	0	-
4.	Brak orzeczeń do celów sanitarno - higienicznych	2	2	2	0/0	0/0	0/2	1	0	-
5.	Nieodpowiednie znakowanie	1	1	1	0/0	0/0	0/1	0	0	-
6.	Barak zachowanej higieny sprzedaży	1	1	1	0/0	0/0	0/1	0	0	-

SUMA	36	33 (+1 z 2022 r.)	34	3/12	13/3900	10/23 (+1 z 2022 r.)	8 (w tym 7 przekazanych i rozpatrzonych)	0	-
-------------	-----------	--------------------------	-----------	-------------	----------------	-----------------------------	--	----------	---

Wnioski:

W roku sprawozdawczym w powiecie bytomskim podobnie jak w roku ubiegłym najwięcej przyjętych interwencji dotyczyło zgłoszenia sprzedaży żywności o złej jakości zdrowotnej w zakładach obrotu żywnością. W roku 2023 ilość przyjętych i rozpatrzonych przez PPIS w Bytomiu interwencji zmniejszyła się o **36 %** w porównaniu do roku 2022, gdzie zgłoszono i rozpatrzono **52** interwencje.

Wnioski:

1. Infrastruktura budynków w dużym stopniu wpływa negatywnie na stan sanitarno – techniczny obiektów żywnościowo – żywieniowych znajdujących się na nadzorowanym terenie PPIS w Bytomiu. Często zakłady usytuowane są w starych budynkach z niefunkcjonalnością pomieszczeń wchodzących w skład zakładu.
2. Ilość wydanych decyzji nakazujących w roku 2023 jest mniejsza w stosunku do roku 2022.
3. W roku sprawozdawczym nałożono 7% więcej mandatów karnych za zły stan sanitarno – higieniczny w zakładach.
4. Zdecydowana większość zakładów posiada wdrożoną dokumentację GHP/GMP oraz procedury oparte na podstawie zasad systemu HACCP. Ciągłym problemem wśród części kontrolowanych zakładów jest niestosowanie procedur i brak bieżącego prowadzenia zapisów wynikających z dokumentacji zapewniającej bezpieczeństwo żywności.
5. W roku sprawozdawczym zmniejszyła się liczba wniesionych interwencji konsumentów w porównaniu do roku ubiegłego. Zarówno w roku 2022 jak i 2023 większa część przeprowadzonych kontroli wykazała niezasadność interwencji.
6. W 2023 roku w wyniku przeprowadzonych badań laboratoryjnych stwierdza się większą ilość próbek zdyskwalifikowanych w porównaniu do 2022 roku.
7. Główną przyczyną kwestionowania próbek w 2023 roku były zanieczyszczenia mikrobiologiczne.

IV. Jakość wody przeznaczonej do spożycia, wody ciepłej i wody w pływalniach

Łącznie w 2023 r. w ramach nadzoru terenowo - laboratoryjnego nad jakością wody prowadzonego przez Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Bytomiu pobrano i przebadano 211 próbek wody.

Liczba raportowanych próbek wody pobranych w ramach kontroli wewnętrznej podmiotów odpowiedzialnych za jakość dostarczanej wody przeznaczonej do spożycia oraz jakość wody ciepłej i zarządców pływalni wynosiła 548.

W 2023 r PPIS w Bytomiu wydał 8 decyzji administracyjnych w zakresach:

- 1 dot. okresowej oceny jakości wody do spożycia,
- 6 dot. zbiorczej oceny wody na pływalni,
- 1 dot. legionelli.

Zarejestrowano 2 interwencje: 1 zasadna, 1 przekazano zgodnie z kompetencjami (wnioski dotyczyły niewłaściwej jakości wody przeznaczonej do spożycia).

1. Ocena jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi w nadzorowanych urządzeniach do zaopatrywania w wodę

- *Liczba ludności zaopatrywanej w wodę 149576*

- *Zaopatrzenie w wodę – zasilanie/ilość rozprowadzanej lub produkowanej wody w m³/d: - woda zakupowana z Górnośląskiego Przedsiębiorstwa Wodociągów S.A. Katowice – śr. 17445 (SUW Bibiela; SUW Miedary; SUW Zawada; SUW Kozłowa Góra ; zbiorniki Murcki- woda mieszana ZUW Goczałkowice i ZUW Dzieżkowice; awaryjnie w czasie prowadzenia prac modernizacyjnych na sieci magistralnej); dystrybutor: Bytomskie Przedsiębiorstwo Komunalne sp. z o.o.)*

Miasto Bytom korzysta z wody dostarczanej z sieci magistralnej Górnośląskiego Przedsiębiorstwa Wodociągów S.A. w Katowicach, pochodzącej z ujęć wód głębinowych zasilających Stacje Uzdatniania Wody „Bibiela” w Miasteczku Śląskim, „Miedary” w Tarnowskich Górach i „Zawada” w Karchowicach, gm. Zbrosławice oraz z ujęć powierzchniowych: Stacja Uzdatniania Wody „Kozłowa Góra” w Wymysłowie. Pierścieniowy układ sieci wodociągowej daje możliwość mieszania wody z różnych źródeł oraz zmiany kierunku zasilania.

Jakość wody wodociągowej na terenie miasta kontrolowana była systematycznie w wyznaczonych punktach, zlokalizowanych w poszczególnych dzielnicach miasta.

Łącznie w 2023 r. na terenie miasta, w ramach prowadzonego przez Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Bytomiu nadzoru bieżącego nad jakością wody do spożycia pobrano i przebadano 70 próbek wody.

Przekroczenia dopuszczalnych wartości parametrycznych oraz zalecanego zakresu wartości stwierdzono w 8 próbkach wody. Stwierdzone przekroczenia dotyczyły:

- nie stanowiących potencjalnego zagrożenia dla zdrowia ponadnormatywnych stężeń manganu i żelaza oraz podwyższonej wartości mętności w wodzie wodociągowej dostarczanej do budynku mieszkalnym w Bytomiu, Pl. Wojska Polskiego 7 (próbki wody pobrane w ramach interwencji). O zaistniałej sytuacji poinformowano dostawcę wody tj. Bytomskie Przedsiębiorstwo Komunalne Sp. z o.o., które podjęło działania naprawcze, w celu zapewnienia odpowiedniej jakości wody. Przeprowadzone po ich zakończeniu rekontrolne badania nie wykazały przekroczeń wyżej wymienionych parametrów;
- nie stanowiącej potencjalnego zagrożenia dla zdrowia podwyższonej ogólnej liczby mikroorganizmów w 22±2°C. Powtórne badanie po przełączeniu zasilania na inną studnię zakupową nie wykazało podwyższonej wartości tego parametru.

Ponadto Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Bytomiu nadzorował prowadzenie przez podmioty dostarczające wodę kontroli wewnętrznej jakości wody przeznaczonej do spożycia. W 2023 r. liczba raportowanych próbek wody pobranych przez wyżej wymienione Przedsiębiorstwa na terenie miasta Bytomia wynosiła 312.

Przekroczenia dopuszczalnych wartości parametrycznych oraz zalecanego zakresu wartości stwierdzono w 10 próbkach wody. Przekroczenia dotyczyły nie stanowiących potencjalnego zagrożenia dla zdrowia ponadnormatywnych stężeń manganu i żelaza, podwyższonej wartości mętności i barwy (podwyższone wartości tych parametrów związane były z prowadzonymi przez Górnośląskie Przedsiębiorstwo Wodociągów S.A. w Katowicach planowanymi pracami na wodociągu magistralnym) oraz podwyższonej ogólnej liczby mikroorganizmów w 22±2°C. Przeprowadzone powtórne badania nie wykazały przekroczeń dla wyżej wymienionych parametrów.

Ogółem w oparciu o wyniki badań wody przeprowadzonych w ramach nadzoru Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Bytomiu oraz kontroli wewnętrznej w 2023 r. wodę wodociągową dostarczaną odbiorcom na terenie Bytomia oceniono jako przydatną do spożycia.

W 2023 r. eksploatacja sieci rozdzielczej – Bytomskie Przedsiębiorstwo Komunalne sp. z o.o. zgłosiło 174 awarie sieci wodociągowej.

2. Ocena jakości wody w pływalniach

W 2023 r. na terenie miasta Bytomia czynnych było 6 pływalni opartych na wodzie wodociągowej (w tym 5 krytych i 1 odkryta).

W 2023 r. w ramach kontroli urzędowych jakości wody w pływalniach (woda wprowadzana do niosek z systemu cyrkulacji, niecki basenowe, natryski) przeprowadzonych przez Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Bytomiu pobrano i przebadano pod względem fizykochemicznym i bakteriologicznym 28 próbek wody.

Stwierdzono przypadki niespełnienia wymagań dla następujących parametrów:

- legionella,
- ogólna liczba mikroorganizmów w $36\pm 2^{\circ}\text{C}$,
- chlor związany,
- chlor wolny,
- potencjał redoks, pH ,
- mętność,
- chloroform
- ΣTHM .

Ponadto Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Bytomiu nadzorował prowadzenie przez zarządców obiektów kontroli wewnętrznej jakości wody na pływalniach.

W 2023 r. liczba raportowanych próbek wody pobranych z pływalni (woda wprowadzana do niosek z systemu cyrkulacji, niecki basenowe, natryski) na nadzorowanym terenie wynosiła 233.

Stwierdzono przypadki niespełnienia wymagań dla następujących parametrów:

- Escherichia coli,
- Pseudomonas aeruginosa,
- ogólna liczba mikroorganizmów w $36\pm 2^{\circ}\text{C}$,
- chlor związany,
- chlor wolny,
- legionella,
- mętność,
- potencjał redoks,
- utlenialność,
- chloroform,
- ΣTHM .

W każdym przypadku stwierdzenia niespełnienia wymagań zarządcy obiektów podejmowali na bieżąco stosowne działania naprawcze.

W związku z powyższym stwierdza się, że eksploatacja pływalni w Szkole Podstawowej nr 45, ul. Karpacka 27; Szkole Podstawowej nr 54, ul. Reptowska 86; Przedszkolu Miejskim nr 10, ul. Strzelców Bytomskich 152 i OSIR ul. Parkowa 1 była prowadzona w sposób odpowiadający wymaganiom a w przypadku pływalni Stowarzyszenia Centrum Działalności Podwodnej „Nurek” Bytom, ul. Chorzowska 28 a oraz OSIR, ul. Wrocławska w sposób odpowiadający wymaganiom, z nieprawidłowościami (pomimo podejmowanych przez zarządców pływalni działań naprawczych stężenie chloroformu w obydwu pływalniach oraz ΣTHM w pływalni OSIR, ul. Wrocławska utrzymywało się na podwyższonym poziomie).

3. Ocena jakości wody ciepłej w zakresie obecności bakterii legionella w podmiotach wykonujących działalność leczniczą oraz w budynkach zamieszkania zbiorowego

Skontrolowano jakość ciepłej wody w 17 obiektach, w tym:

- szpitale - 4,
- areszt/szpital- 1,
- domy pomocy społecznej - 6,
- inne świadczące usługi hotelarskie - 4,
- zakłady opiekuńczo-lecznicze (podmioty lecznicze) – 2.

Skolonizowanie sieci przez pałeczki Legionella sp. stwierdzono w 1 obiekcie - Szpital Specjalistyczny nr 2, ul. Batorego 15. PPIS w Bytomiu wydał 1 decyzję nakazującą na podjęcie działań mających na celu zapewnienie właściwej jakości wody. Do końca 2023 r. sieć była nadal skolonizowana i prowadzono prace naprawcze.

Ogółem w 2023 r. na obecność bakterii legionella pobrano 113 próbek wody, w tym zakwestionowano – 24. W ramach kontroli wewnętrznej przedłożono 3 wyniki badań próbek wody.

V. Stan sanitarny obiektów użyteczności publicznej

W 2023 r. kontrole stanu sanitarnego przeprowadzono w 194 obiektach użyteczności publicznej, spośród 601 ujętych w ewidencji, łącznie przeprowadzono 203 kontrole. Wśród ocenianych obiektów znalazły się m.in.: domy pomocy społecznej i noclegownie; zakłady służące pielęgnacji i upiększaniu ciała; obiekty hotelarskie i inne obiekty, w których świadczone są usługi hotelarskie; ustępy publiczne i ogólnodostępne; pływalnie kryte i odkryte; dworce autobusowe i kolejowe, przystanki; cmentarze, domy pogrzebowe i obiekty świadczące usługi w zakresie transportu zwłok i szczątków oraz obiekty określane jako „inne obiekty”, do których zaliczamy m.in. apteki, obiekty turystyczne, sportowe, kulturalno-widowiskowe, tereny rekreacyjne, place zabaw, piaskownice, stacje paliw, magle, pralnie, sklepy z odzieżą używaną, parkingi, targowiska, transport publiczny.

W roku 2023 r. na polecenie Głównego Inspektora Sanitarnego objęto bieżącym nadzorem sanitarnym zakłady oferujące usługi „solaryjne” w zakresie realizacji wymogów ustawy z dnia 15 września 2017 r. o ochronie zdrowia przed następstwami korzystania z solarium (Dz.U z 2017 r., poz. 2111) oraz rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 18 stycznia 2018 r. w sprawie umieszczania informacji o zakazie udostępniania solarium osobom, które nie ukończyły 18 roku życia oraz treści informacji o ryzyku związanym z korzystaniem z solarium

(Dz.U. z 2018 r., poz. 275). Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Bytomiu nadzoruje na terenie miasta Bytomia 11 obiektów, w których wykonywane są usługi „solaryjne”. Skontrolowano 10 obiektów, przeprowadzając 10 kontroli. W żadnym z obiektów nie stwierdzono naruszenia wymogów w/w ustawy, jak również nie stwierdzono nieprawidłowości natury higieniczno-sanitarnej.

Bieżący nadzór nad obiektami użyteczności publicznej dotyczy licznych i różnorodnych obiektów, co powoduje zróżnicowanie wymagań sanitarnych, jakim powinny odpowiadać obiekty należące do poszczególnych kategorii. Wyniki przeprowadzonych kontroli wskazują, że stan sanitarny obiektów uległ poprawie.

1. Ocena wybranych grup obiektów

Na koniec 2023 r. ze złym stanem higieniczno-sanitarnym i technicznym wykazano 10 nowych obiektów, tym 5 obiektów wykazanych w 2022r. Poniżej oceniono grupy obiektów, w których nie wszystkie obiekty spełniały wymagania higieniczno - sanitarne jak i techniczne i były wydane decyzje administracyjne nakazujące.

Domy pomocy społecznej

Ogółem w ewidencji znajduje się 6 obiektów, skontrolowano 6, przeprowadzono 7 kontroli.

Ze złym stanem oceniono 2 obiekty, gdzie wydane zostały decyzje administracyjne nakazujące. Nieprawidłowości dotyczyły złego stanu sanitarnego i technicznego pomieszczeń obiektu. W porównaniu do roku ubiegłego, stan higieniczno-sanitarny i techniczny obiektów uległ pogorszeniu. Na koniec roku sprawozdawczego ze złym stanem oceniono 2 obiekty, natomiast w 2022 r. nie wykazano obiektów ze złym stanem sanitarno - higienicznym.

Inne jednostki organizacyjne pomocy społecznej.

W ewidencji PSSE w Bytomiu znajdują się 4 obiekty, skontrolowano 4 i przeprowadzono 5 kontroli.

Ze złym stanem oceniono 1 obiekt, gdzie wydana została decyzja administracyjna, a stwierdzone nieprawidłowości dotyczyły złego stanu sanitarnego i technicznego pomieszczeń obiektu.

W porównaniu do roku ubiegłego, stan higieniczno - sanitarny i techniczny obiektów uległ pogorszeniu. Na koniec roku sprawozdawczego ze złym stanem oceniono 1 obiekt, natomiast w 2022 r. nie wykazano takich obiektów.

Hotele i obiekty świadczące usługi hotelarskie

Nadzorem sanitarnym objętych jest ogółem 16 obiektów. W roku sprawozdawczym skontrolowano 8 obiektów. W trakcie realizacji jest 1 decyzja wydana 2021 r. W porównaniu do roku ubiegłego stan sanitarno-higieniczny i techniczny obiektów nie uległ pogorszeniu.

Zakłady fryzjerskie, kosmetyczne, odnowy biologicznej, tatuażu

W roku 2023 skontrolowano 63 zakłady z 272 objętych nadzorem PPIS w Bytomiu. W tej grupie obiektów nałożono 1 mandat karny na kwotę 100 zł. Przyczyną nałożenia mandatu karnego był brak opracowania i wdrożenia procedury zapewniającej

ochronę przed zakażeniami i chorobami zakaźnymi. W 2023 r. wydano 4 decyzje administracyjne nakazujące usunięcie nieprawidłowości, z czego 2 decyzje zostały wykonane, co potwierdziły kontrole sprawdzające, natomiast pozostałe 2 zostały wydane z terminem wykonania do 2024 r.

W porównaniu do roku ubiegłego, stan higieniczno - sanitarny i techniczny obiektów uległ poprawie. Na koniec roku sprawozdawczego stwierdzono 2 obiekty o złym stanie, natomiast w 2022 r., zły stan stwierdzono w 4 obiektach.

Zakłady karne, poprawcze, schroniska dla nieletnich

Nadzorem sanitarnym w 2023 roku objęto 1 zakład karny, który został skontrolowany. W trakcie czynności kontrolnych stwierdzono nieprawidłowości oraz wydano decyzję administracyjną. Nie nałożono mandatów karnych.

W porównaniu do roku ubiegłego, stan higieniczno - sanitarny obiektu uległ pogorszeniu.

Inne obiekty użyteczności publicznej

W tej grupie obiektów zewidencjonowanych jest łącznie 165 obiektów takich jak: obiekty sportowe, apteki, stacje paliw, targowiska, transport publiczny, wysypiska śmieci pralnie chemiczne, noclegownie, ustępy publiczne. Skontrolowano 40 obiektów, wydano 6 decyzji nakazujących, z których 4 zostały wykonane w całości co potwierdziły przeprowadzone kontrole sprawdzające, w pozostałych 3 natomiast, dotyczących kręgielni oraz dwóch aptek.

W porównaniu do roku 2022, stan higieniczno - sanitarny obiektów nie uległ pogorszeniu.

2. Interwencje

W 2023 roku do PSSE w Bytomiu wpłynęło ogółem 61 wniosków mieszkańców o podjęcie interwencji w obiektach na terenie miasta Bytom.

PPIS w Bytomiu rozpatrzył 48 spraw, 2 przekazał do rozpatrzenia innym organom zgodnie z kompetencjami a 12 interwencji pozostało bez rozpatrzenia.

Upoważnieni przedstawiciele PPIS w Bytomiu przeprowadzili 37 kontroli interwencyjnych. W wyniku przeprowadzonych kontroli wydano 5 decyzji administracyjnych, 1 zalecenie doraźne oraz nałożono 1 mandat karny na kwotę 100 zł i wydano 3 upomnienia w związku z niewykonaniem obowiązków wynikających z decyzji nakazujących. Tylko 8 na 37 zgłoszonych interwencji okazało się zasadnych.

Największa liczba zgłoszonych interwencji (20) dotyczyła złego stanu sanitarnego budynków, klatek schodowych, piwnic, i strychów. 15 spraw PPIS w Bytomiu rozpatrzył w ramach posiadanych kompetencji, przeprowadzając łącznie 20 kontroli i wydając 5 decyzji. Tylko 3 interwencje okazały się zasadne.

Drugą dużą grupą interwencji (19) stanowiły sprawy związane z zagrożeniem spowodowanym obecnością insektów, gryzoni i zwierząt oraz uciążliwych lokatorów, którzy poprzez niewłaściwe użytkowanie lokali mieszkalnych stwarzali dogodne warunki do namnażania się insektów i gryzoni. 2 zgłoszenia pozostały bez rozpatrzenia, 1 zostało przekazane do rozpatrzenia innym organom zgodnie z kompetencjami. Pozostałe sprawy PPIS w Bytomiu rozpatrzył w ramach posiadanych kompetencji. Rozpatrzone sprawy nie potwierdziły występowania nieprawidłowości.

W sprawie złego stanu sanitarnego posesji wpłynęło 13 interwencji. 1 interwencja okazała się zasadna, co skutkowało wydaniem decyzji nakazującej na właściciela terenu. 6 interwencji dotyczyło obiektów użyteczności publicznej. Wydano 1 decyzję nakazującą, nałożono 1 mandat karny oraz wydano 1 zalecenia doraźne. W tej grupie 2 interwencje uznano za zasadne.

Kolejną grupą interwencji to interwencje dotyczyły uciążliwości powodowanych przez hałas. Wpłynęły 2 zgłoszenia, które PPIS w Bytomiu rozpatrzył w ramach posiadanych kompetencji. W roku sprawozdawczym wpłynęła również 1 interwencja dotycząca uciążliwych zapachów.

Wnioski:

1. W roku 2023, podobnie jak w roku ubiegłym zdecydowana większość skontrolowanych obiektów użyteczności publicznej spełniała podstawowe wymagania higieniczno - sanitarne i techniczne.
2. Ogółem skontrolowano 194 obiekty, wydano 16 decyzji administracyjnych nakazujących. Na podstawie analizy ilości wydanych decyzji, która w 2023 roku wynosiła 16 a w 2022 roku 7 oraz ilości obiektów ocenionych jako ze złym stanem sanitarnym, których w 2023 było 10 natomiast w 2022 roku tylko 6, można ocenić, iż stan sanitarny obiektów użyteczności publicznej uległ pogorszeniu.
3. W 2023 r. liczba zgłoszeń interwencyjnych zmniejszyła się o 8 (w 2022 r. wpłynęło 69 zgłoszeń, w 2023 r. wpłynęło 61 zgłoszeń), natomiast o 2 zwiększyła się ilość interwencji zasadnych (w 2022 r. zasadnych okazało się 6 interwencji a w 2023 r. zasadnych było 8 zgłoszeń).
4. Największą grupę stanowiły interwencje dot. niewłaściwego stanu sanitarnego pomieszczeń przeznaczonych na pobyt ludzi. W większości, sprawy te dotyczyły złego stanu sanitarnego części wspólnych dla lokatorów budynków mieszkalnych i związane były z zaleganiem odpadów komunalnych, pojawieniem się gryzoni, insektów oraz gołębi, a także zanieczyszczenia ptasimi odchodami strychów, parapetów i balkonów. Dużą część stanowiły również sprawy dotyczące uciążliwych lokatorów, którzy poprzez niewłaściwe użytkowanie lokali mieszkalnych stwarzali doskonałe warunki do namnażania się insektów i gryzoni oraz powodowali uciążliwości zapachowe dla innych lokatorów.

VI. Stan sanitarny szkół i innych placówek oświatowo – wychowawczych

PPIS w Bytomiu sprawuje bieżący nadzór sanitarny nad higieną procesów nauczania oraz otoczenia i pomieszczeń w szkołach, żłobkach, przedszkolach i innych placówkach oświatowo – wychowawczych oraz w placówkach wypoczynku oraz na uczelniach wyższych. Nadzór ten dotyczy również kontroli przestrzegania przepisów określających wymogi higieniczne i zdrowotne w stosunku do sprzętu używanego w tych podmiotach oraz w ośrodkach wypoczynku.

W 2023 r., na terenie miasta Bytomia bieżącym nadzorem sanitarno - higienicznym objętych było 222 obiekty, w tym 39 sezonowych. Przeprowadzono 156 kontroli

w nadzorowanych placówkach, co stanowi 70 %. W porównaniu z rokiem 2022 liczba obiektów zwiększyła się.

W roku sprawozdawczym utworzono 7 nowych placówek, tj.: 1 sala zabaw, 1 przedszkole i 1 żłobek. Zlikwidowano 2 szkoły policealne, 3 placówki wsparcia dziennego oraz 1 salę zabaw.

1. Stan sanitarny szkół i innych placówek oświatowo-wychowawczych

Szkoły

W 2023 r., pod nadzorem były 53 szkoły, w tym 27 szkół podstawowych, 3 szkoły policealne, 12 zespołów szkół, 5 LO, 3 technika oraz 3 szkoły specjalne.

Przeprowadzono 60 kontroli, w porównaniu do roku ubiegłego liczba ta zwiększyła się.

W wyniku przeprowadzonych kontroli wydano 3 nowe decyzje nakazujące, liczba ta zwiększyła się w porównaniu z rokiem 2022.

Zwiększyła się również liczba decyzji zmieniających termin wykonania zarządzeń decyzji wydanych w latach wcześniejszych, tj.: z 12 decyzji prolongowanych w roku 2022 do 14 w roku 2023 r.

Nadal istnieją placówki, w których wydane decyzje administracyjne w latach wcześniejszych są kilkakrotnie prolongowane, co powoduje znaczne pogorszenie się zarówno ich stanu sanitarno - higienicznego oraz technicznego.

W roku sprawozdawczym jedna placówka wykonała w całości decyzję wydaną w latach wcześniejszych.

We wszystkich skontrolowanych placówkach szkolnych zapewniono odpowiednią ilość środków higieny osobistej oraz środków czystości i dezynfekcyjnych. Szkoły wyposażone są w dozowniki do dezynfekcji rąk oraz do dezynfekcji pomieszczeń.

W ramach profilaktyki zdrowotnej i współpracy z pielęgniarkami szkolnymi wykonano pomiary w zakresie obciążenia uczniów ciężarem tornistrów w wytypowanych placówkach będących pod nadzorem PPIS w Bytomiu.

Dokonano pomiarów wagi tornistrów u 1175 uczniów, w 66 oddziałach pięciu szkół podstawowych. Badania wykazały, że 13,2 % przebadanych uczniów nosiło zbyt ciężki tornister, czyli powyżej 15% swojej masy ciała.

Przedszkola i inne formy

W 2023 r., pod nadzorem PSSE w Bytomiu było 59 przedszkoli. W tych obiektach przeprowadzono 48 kontroli, w porównaniu do roku ubiegłego liczba ta zwiększyła się.

W wyniku przeprowadzonych kontroli w przedszkolach w roku sprawozdawczym wydano 1 decyzję nakazującą.

Ponadto wydano 4 decyzje administracyjne zmieniające termin wykonania nakazów decyzji wydanych w latach wcześniejszych. W porównaniu do 2022 r., liczba decyzji prolongujących zmniejszyła się.

Istnieją jednak placówki publiczne, w których stan sanitarno - higieniczny i techniczny uległ pogorszeniu, a nakazy ujęte w decyzjach nie są realizowane terminowo.

W 2023 r., żadna placówka nie wykonała w całości decyzji administracyjnej wydanej w latach wcześniejszych. Liczba ta w porównaniu z rokiem ubiegłym zmniejszyła się.

Stan bieżącej czystości i porządku w kontrolowanych placówkach był prawidłowy i nie budził zastrzeżeń.

Przeprowadzono 11 kontroli w zakresie oceny terenów rekreacyjnych i placów zabaw, które nie wykazały nieprawidłowości. Placówki posiadają aktualne przeglądy stanu technicznego urządzeń zabawowych. Przed rozpoczęciem sezonu wiosenno - letniego dokonywana jest wymiana piasku w piaskownicach, a piaskownice zabezpieczane są przed zanieczyszczeniami i odchodami zwierzęcymi.

Żłobki

W roku sprawozdawczym pod nadzorem było 15 placówek, w tym 1 klub malucha. W tej grupie obiektów przeprowadzono 12 kontroli. W trakcie czynności kontrolnych stwierdzono, że stan sanitarno - higieniczny i techniczny prawidłowy.

Placówki Opiekuńczo-Wychowawcze Wsparcia Dziennego

W 2023 r., pod nadzorem PPIS w Bytomiu znajdowało się 13 świetlic środowiskowych oraz 3 warsztaty terapii zajęciowej. Przeprowadzono 5 kontroli, a stan sanitarno - higieniczny skontrolowanych placówek nie budził zastrzeżeń.

2. Nadzór nad warunkami higieny pracy ucznia

Dostosowanie mebli do zasad ergonomii

W zakresie badań problemowych w 2023 roku dokonano pomiarów mebli edukacyjnych w 7 przedszkolach. Łącznie badaniem objętych zostało 553 dzieci przedszkolnych w 29 oddziałach.

W porównaniu z ubiegłym rokiem sprawozdawczym zwiększyła się liczba placówek objętych oceną w ww. zakresie. W czasie przeprowadzanych kompleksowych kontroli, stwierdzono, że placówki są sukcesywnie wyposażone w nowe meble o zróżnicowanych wysokościach i dostosowane do zasad ergonomii oraz posiadające stosowne certyfikaty.

Higieniczna ocena rozkładów zajęć lekcyjnych

W trakcie przeprowadzania kontroli kompleksowych w 2023 r., w 14 szkołach, w 127 oddziałach, dokonano oceny rozkładów zajęć lekcyjnych. W wyniku przeprowadzonych ocen stwierdzono, że w placówkach rozkłady zajęć układane są prawidłowo z zachowaniem podstawowych zasad higieny - wymogów § 4 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 31.12.2002 r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny w publicznych i niepublicznych szkołach i placówkach (Dz. U. z 2020 r., poz. 1604), uwzględniając potrzebę równomiernego obciążenia zajęciami w poszczególnych dniach tygodnia oraz stałego czasu rozpoczynania zajęć lekcyjnych w poszczególnych dniach tygodnia.

Ilość kontroli w ww. zakresie w porównaniu z rokiem ubiegłym zwiększyła się.

Ocena warunków do prowadzenia zajęć z wychowania fizycznego

W roku sprawozdawczym wydano jedną nową decyzję administracyjną nakazującą, dot. nieprawidłowości bloku sportowego i miejsca do prowadzenia zajęć wychowania fizycznego. W 2023 r., prolongowano 4 decyzje administracyjne wydane w latach wcześniejszych. W porównaniu z rokiem 2022 r., liczba ta zmniejszyła się. Ogólny stan techniczny sprzętu sportowego na terenie bloków sportowych jest dobry. Odnotowuje się, że młodzież korzysta z natrysków sporadycznie. Wszystkie skontrolowane szkoły posiadały boiska lub teren rekreacyjny.

Ocena warunków zdrowotnych w pracowniach komputerowych

W czasie przeprowadzanych kontroli, we wszystkich szkołach dokonywana była ocena warunków zdrowotnych w pracowniach komputerowych.

Pracownie komputerowe są prawidłowo wyposażone oraz sukcesywnie doposażone w nowy sprzęt multimedialny. W oknach zainstalowane są osłony ochraniające przed nadmiernym nasłonecznieniem.

Stan sanitarno - higieniczny był bez zastrzeżeń, zarówno w 2022 r., jak i w 2023 r. W żadnej z placówek nie wydano nowych decyzji w ww. zakresie.

Ocena warunków w pracowniach chemicznych (używanie substancji i preparatów chemicznych)

W czasie przeprowadzanych kontroli dokonano oceny realizacji wymogów w zakresie stosowania niebezpiecznych substancji i preparatów chemicznych w placówkach posiadających pracownie chemiczne. Zarówno w 2022, jak i w 2023 roku nie stwierdzono nieprawidłowości w zakresie stosowania niebezpiecznych substancji chemicznych w kontrolowanych placówkach posiadających pracownie chemiczne. W pracowniach chemicznych lub na ich zapleczech, gdzie stosowane są w czasie zajęć substancje niebezpieczne zapewniony jest dopływ bieżącej zimnej wody. W pracowniach znajdują się aktualne spisy wykorzystywanych w czasie zajęć z chemii niebezpiecznych substancji chemicznych. Nauczyciele z chemii posiadają aktualne karty charakterystyki substancji niebezpiecznych, które udostępniane są w czasie kontroli. Niebezpieczne substancje chemiczne są prawidłowo przechowywane w wydzielonych zamykanych szafach i w pojemnikach prawidłowo oznakowanych. Wszystkie pracownie posiadają apteczki pierwszej pomocy. Nauczyciele posiadają zaświadczenia w zakresie udzielania pierwszej pomocy. W szkołach, które nie posiadają substancji niebezpiecznych w pracowniach chemicznych zajęcia z chemii są realizowane wyłącznie w formie wykładu bądź pokazu.

3. Profilaktyczna opieka zdrowotna

Podczas oceny spełnienia wymagań higienicznych i zdrowotnych w szkołach dokonywane są oceny stanu sanitarno - higienicznego i technicznego gabinetów profilaktyki zdrowotnej i pomocy przedlekarskiej. W roku sprawozdawczym nie wydano decyzji administracyjnych w ww. zakresie. We wszystkich placówkach stan sanitarno - higieniczny

i techniczny skontrolowanych pomieszczeń wraz z wyposażeniem nie budził zastrzeżeń. Zdecydowana większość gabinetów posiada nowo zakupione wyposażenie zgodnie z obowiązującymi wymogami. Wszystkie gabinety posiadają umywalki z dopływem bieżącej ciepłej i zimnej wody. Przy umywalkach znajdują się dozowniki ze środkiem myjącym oraz ze środkiem dezynfekcyjnym.

Pielęgniarki szkolne, w ramach swojej działalności dokonują bieżących przeglądów czystości skóry uczniów zgodnie z wewnętrznymi procedurami opracowanymi przez dyrektorów placówek, co odnotowywane jest w dokumentacji medycznej.

Wszystkie gabinety wyposażone są w środki do dezynfekcji pomieszczeń i wyposażenia.

W ramach współpracy z pielęgniarkami szkolnymi dokonuje się pomiarów obciążenia uczniów ciężarem tornistrów szkolnych, po których podejmowane są działania profilaktyczne w ww. zakresie.

4. Ocena wypoczynku dzieci i młodzieży

W ramach akcji „Zima 2023”, zgłoszonych zostało 15 turnusów zimowego wypoczynku, w formie półkolonii w miejscu zamieszkania. W czasie trwania wypoczynku skontrolowano 8 placówek. Ogółem w skontrolowanych placówkach wypoczywało 344 dzieci i młodzieży.

W porównaniu z rokiem 2022 liczba skontrolowanych turnusów wypoczynku zimowego wraz z ilością wypoczywających dzieci zwiększyła się.

W ramach akcji „Lato 2023” zgłoszonych zostało 20 turnusów letniego wypoczynku w formie półkolonii w miejscu zamieszkania w trakcie którego, przeprowadzono 8 kontroli. Ogółem w skontrolowanych placówkach wypoczywało 255 dzieci i młodzieży. W porównaniu z rokiem 2022 liczba skontrolowanych turnusów wypoczynku letniego wraz z ilością wypoczywających dzieci zmniejszyła się.

We wszystkich placówkach stan sanitarno - higieniczny pomieszczeń był dobry, wyposażenie prawidłowe, dostęp do ciepłej wody zapewniony wraz z odpowiednią ilością środków do utrzymania higieny osobistej.

5. Interwencje

W 2023 r., nie zgłoszono interwencji na nadzorowanym terenie.

Wnioski:

W porównaniu z rokiem ubiegłym stwierdzono:

- ilość prolongowanych decyzji administracyjnych w roku sprawozdawczym zmniejszyła się i wynosiła 18;
- wydano cztery nowe decyzje administracyjne, liczba ta w porównaniu do roku 2022, zwiększyła się.

Nadal stwierdza się konieczność terminowego realizowania nakazów decyzji administracyjnych PPIS w Bytomiu i większego zaangażowania gminy w zabezpieczenie odpowiedniej ilości środków finansowych z przeznaczeniem na prace remontowe, których dyrektorzy placówek nie są w stanie zrealizować we własnym zakresie.

Wielokrotne prolongowanie nakazów decyzji wydanych w latach wcześniejszych powoduje pogorszenie się warunków sanitarno - technicznych i niewłaściwe utrzymanie warunków higieniczno - zdrowotnych.

W nadzorowanych placówkach podjęto działania w ramach promocji zdrowia, które dotyczyły:

- obciążenia uczniów ciężarem tornistrów szkolnych,
- pomiarów dostosowania mebli edukacyjnych do zasad ergonomii,
- działania edukacyjno-informacyjne z zakresu wsławicy,
- bezpiecznych wakacji, w trakcie trwania turnusów wypoczynku letniego i zimowego.

We wszystkich skontrolowanych placówkach stwierdzono, że zostały opracowane i wdrożone procedury wewnętrzne dla zapewnienia bezpiecznych oraz higieniczno-zdrowotnych warunków pobytu na terenie obiektów.

VII. Warunki sanitarno – higieniczne środowiska pracy

Nadzór nad warunkami higieny pracy w zakładach pracy ma na celu ochronę zdrowia pracowników przed niekorzystnymi skutkami narażenia na czynniki pochodzenia chemicznego, fizycznego i biologicznego w środowisku pracy. Działania te zapobiegają powstawaniu chorób, w tym chorób zawodowych oraz poprawiają stan sanitarny pomieszczeń i otoczenia zakładów, co pozwala zapewnić pracownikom bezpieczeństwo podczas wykonywanych prac.

Na terenie miasta Bytom nadzorem objętych jest 378 obiektów, prowadzących działalność gospodarczą zarówno produkcyjną, jak i usługową oraz handlową. W 2023 r. przeprowadzono 137 kontroli w 113 obiektach, wydano 39 decyzji administracyjnych związanych z nadzorem i 34 decyzje w sprawie chorób zawodowych.

1. Ocena realizacji wymagań higienicznych i zdrowotnych w zakładach pracy

W ramach prowadzonego nadzoru nad warunkami pracy na terenie miasta Bytomia skontrolowano 85 zakładów, przeprowadzono 109 kontroli. W 31 zakładach stwierdzono nieprawidłowości, które dotyczyły następujących zagadnień: brak aktualnych badań i pomiarów czynników szkodliwych dla zdrowia na stanowiskach pracy; brak rejestru i kart badań i pomiarów czynników szkodliwych dla zdrowia; przekroczenie NDN hałasu na stanowiskach pracy; w ocenie ryzyka zawodowego na stanowiskach pracy nie uwzględnia się wszystkich czynników szkodliwych dla zdrowia a w szczególności czynnika biologicznego; pracodawca nie zapewnia warunków do higienicznego przechowywania odzieży własnej, roboczej i ochronnej oraz do higienicznego przechowywania posiłków własnych; zły stan sanitarno - techniczny pomieszczeń pracy i pomieszczeń higienicznosanitarnych (brudne, zakurzone z ubytkami tynku ściany i sufity, ubytki w płytkach ściennych i podłogowych); brak świetlówek w punktach świetlnych; zniszczona armatura sanitarna w pomieszczeniach sanitarnohigienicznych; brak aktualnych kart charakterystyki stosowanych substancji i mieszanin chemicznych; brak spisu substancji niebezpiecznych stosowanych w działalności. W celu wyeliminowania stwierdzonych nieprawidłowości wydanych zostało 31 decyzji administracyjnych nakazujących. Ponadto na wnioszek stron wydano 3 decyzje zmieniające

termin wykonania nakazów wcześniej wydanych decyzji i 1 decyzję uchylającą wykonanie nakazów w związku z zakończeniem działalności produkcyjnej.

Na koniec 2023 r. w 8 zakładach pracy stwierdzono występowanie przekroczeń najwyższych dopuszczalnych stężeń i natężeń czynników szkodliwych dla zdrowia w środowisku pracy (w 2 zakładach - hałas, pyły, mikroklimat gorący, w 6 zakładach – hałas). Podczas kontroli stwierdzono, że stanowiska pracy gdzie występują przekroczenia czynników szkodliwych dla zdrowia są oznakowane i w miarę możliwości technicznych, są odizolowane. Pracodawcy podejmują działania organizacyjno - techniczne zmierzające do ograniczenia narażenia na te czynniki. Pracownicy są poinformowani o narażeniu, są wyposażeni w środki ochrony osobistej, poddawani są badaniom profilaktycznym lekarskim, monitorowany jest stan zdrowia pracowników narażonych.

2. Nadzór nad chemikaliami i produktami kosmetycznymi

W ramach prowadzonego nadzoru nad chemikaliami i produktami kosmetycznymi przeprowadzono 20 kontroli, w tym 12 kontroli w obiektach wprowadzających do obrotu produkty chemiczne, detergenty, produkty biobójcze, prekursory narkotyków kategorii 2 i 3 oraz 8 kontroli z zakresu wprowadzania do obrotu produktów kosmetycznych. Kontrole odbyły się w zakresie oceny kart charakterystyki, oznakowania i składu produktów, posiadanych pozwoleń na obrót produktami biobójczymi.

Przeprowadzone kontrole wykazały nieprawidłowości w 1 hurtowni chemicznej i dotyczyły wprowadzania do obrotu detergentu klasyfikowanego jako stwarzający zagrożenie dla zdrowia, który nie posiadał oznakowania w języku polskim zgodnego z aktualnym stanem prawnym oraz nie przedstawiono karty charakterystyki, wobec czego wydano 1 decyzję administracyjną nakazującą wstrzymanie wprowadzania do obrotu kwestionowany produkt.

Na terenie miasta Bytom znajduje się jeden podmiot zajmujący się dystrybucją prekursorów narkotykowych kat. 2 i 3 takich jak: fosfor czerwony, nadmanganian VI potasu, toluen, aceton, kwas siarkowy, kwas solny. Przedsiębiorca zgodnie z obowiązującymi przepisami przekazuje do PPIS w Bytomiu informację dot. ilości tych substancji wykorzystywanych lub dostarczanych odbiorcom oraz nazwiska i dane kontaktowe funkcjonariuszy odpowiedzialnych za ich handel. Przeprowadzono kontrolę w zakresie wprowadzania do obrotu fosforu czerwonego, która nie wykazała nieprawidłowości.

3. Nadzór nad środkami zastępczymi

Przeprowadzono 2 kontrole w związku z podejrzenia wprowadzania do obrotu środków zastępczych, które mogły zawierać w swoim składzie substancje HHC-P (heksahydrokannabiniforol) oraz THC-P (tetrahydrokannabiniforol). W trakcie kontroli nie stwierdzono w obrocie produktów zawierających ww. substancje. Pracownicy sekcji na bieżąco dokonują weryfikację stron internetowych, w zakresie sprzedaży środków zastępczych.

4. Choroby zawodowe

W roku 2023 roku PPIS w Bytomiu wydał 34 decyzje w sprawie chorób zawodowych, w tym 15 decyzji o stwierdzeniu choroby zawodowej i 19 decyzji o braku podstaw do stwierdzenia choroby zawodowej. Liczba stwierdzonych chorób zawodowych w 2023 r. (decyzje prawomocne) wyniosła 15 przypadków tj. pylice płuc (poz. 3 wykazu chorób zawodowych). Choroby te były spowodowane działaniem pyłów zwłókniających.

Zestawienie stwierdzonych chorób zawodowych w latach 2022 i 2023

Numer choroby zawodowej i nazwa	2022 r.	2023 r.
	Liczba przypadków	Liczba przypadków
poz.3 - pylice płuc	11	15
poz. 15 - przewlekłe choroby narządu głosu	2	0
poz. 17 - nowotwory złośliwe powstałe w następstwie działania czynników występujących w środowisku pracy, uznanych za rakotwórcze u ludzi	2	0
poz. 20 - przewlekłe choroby obwodowego układu nerwowego wywołane sposobem wykonywania pracy	1	0
Razem	16	15

Z powyższej tabeli wynika, że na terenie miasta Bytomia w porównaniu do roku 2022 nieznacznie zmniejszyła się liczba stwierdzonych chorób zawodowych. W roku 2023 nie pojawiły się przypadki przewlekłej choroby narządu głosu, nowotworów złośliwych powstałych w następstwie działania czynników występujących w środowisku pracy, uznanych za rakotwórcze u ludzi oraz przewlekłych chorób obwodowego układu nerwowego wywołanych sposobem wykonywania pracy. W 2023 r. znacznie zwiększyła się ilość stwierdzonych pylic płuc.

5. Interwencje

W 2023 r. wpłynęło 6 wniosków o podjęcie interwencji. Interwencje dotyczyły: nadmiernego hałasu pracujących maszyn i ludzi w porze nocnej w piekarni; wprowadzanie do obrotu produktów biobójczych bez wymaganego pozwolenia przez hurtownię chemii; złe warunki pracy w warsztacie samochodowym; złe warunki sanitarno - higieniczne w łaźni górniczej; złe warunki sanitarno - techniczne w pomieszczeniach higienicznosanitarnych w komisariacie policji; podejrzenie produkcji snusów (dopalaczy) i podejrzenie zatrucia pracowników przy produkcji snusów u producenta liguidów.

W związku ze zgłoszonymi wnioskami o interwencję przeprowadzono 6 kontroli. Przeprowadzone kontrole w warsztacie samochodowym, w łaźni górniczej i w komisariacie policji wykazały nieprawidłowości dot. złego stanu sanitarno - technicznego pomieszczeń pracy i pomieszczeń higienicznosanitarnych, wobec czego wszczęto postępowanie administracyjne i wydano 3 decyzje nakazujące. Kontrole przeprowadzone w piekarni; w hurtowni chemii oraz u producenta liguidów nie wykazały nieprawidłowości, zarzuty przedstawione we wnioskach nie potwierdziły się, wobec czego zgłoszenia były bezzasadne.

Wnioski:

1. Przeprowadzone kontrole w zakładach pracy podobnie jak w roku ubiegłym wykazały, że pracodawcy nie przestrzegają częstotliwości badań i pomiarów czynników szkodliwych dla zdrowia na stanowiskach pracy. Ponadto stwierdzono, że pracodawcy nie dbają o stan sanitarno - techniczny pomieszczeń pracy i pomieszczeń higienicznosanitarnych. Istotnym czynnikiem w zachowaniu odpowiedniego stanu higieniczno - sanitarnego zakładów pracy jest systematyczny nadzór w tym zakresie. Prowadzona działalność kontrolna w dużym stopniu przyczynia się bowiem do podnoszenia stanu bezpieczeństwa i higieny pracy pracowników zatrudnionych w kontrolowanych zakładach pracy, szczególnie w warunkach narażenia zawodowego. W porównaniu do roku ubiegłego warunki higieny pracy uległy pogorszeniu.
2. Przeprowadzone kontrole w zakresie chemikaliów i produktów kosmetycznych wykazały, że zdecydowana większość skontrolowanych podmiotów wprowadzających do obrotu produkty chemiczne i kosmetyczne przestrzegają obowiązujących przepisów. Tylko w jednym przypadku stwierdzono nieprawidłowości w zakresie wprowadzania do obrotu detergentów.
3. W 2023 r. podobnie jak w roku ubiegłym, na terenie miasta Bytomia nie stwierdzono stacjonarnych punktów sprzedaży środków zastępczych i nie prowadzono postępowań wobec podmiotów gospodarczych.
4. W zakresie chorób zawodowych w 2023 r. zaobserwowano niewielki spadek liczby stwierdzonych chorób zawodowych będących następstwem narażenia na czynniki szkodliwe w środowisku pracy lub wywołane sposobem wykonywania pracy.
5. W roku sprawozdawczym podobnie jak w roku ubiegłym pracownicy sekcji w ramach prowadzonego nadzoru w zakładach pracy podejmowali działania profilaktyczne w zakresie propagowania zdrowego stylu życia, uświadamiania o szkodliwości palenia tytoniu, o ścisłym związku zachorowania na schorzenia nowotworowe z nałogiem palenia tytoniu. Sprawdzano realizację zapisów ustawy o ochronie zdrowia przed następstwem używania tytoniu i wyrobów tytoniowych tj. zakazu palenia na terenie zakładu pracy.

VIII. Zapobiegawczy Nadzór Sanitarny

Działalność Sekcji Zapobiegawczego Nadzoru Sanitarnego realizowano na podstawie art. 3 ustawy o Państwowej Inspekcji Sanitarnej poprzez wykonywanie zadań, których celem było zapewnienie właściwego stanu sanitarno - zdrowotnego w obiektach, a także zagwarantowanie, aby projektowane obiekty nie powodowały zagrożenia i uciążliwości dla ludzi zamieszkałych i przebywających w ich sąsiedztwie. Opiniowanie pod względem wymagań higienicznych i zdrowotnych przedsięwzięć dotyczyło takich obiektów jak np.: obiekty żywieniowo-żywnościowe, obiekty usługowo-handlowe, obiekty przemysłowe, zakłady kosmetyczno - fryzjerskie i odnowy biologicznej, inwestycje związane z gospodarką wodno-ściekową, obiekty sportu i rekreacji oraz obiekty kultury i inne.

Stanowiska Państwowej Inspekcji Sanitarnej w zakresie zapobiegawczego nadzoru sanitarnego zajmowane są wyłącznie na wniosek zainteresowanych podmiotów lub w związku z wystąpieniami organów prowadzących postępowanie główne i dotyczą planowanych inwestycji lub zagospodarowania terenu.

Zapobiegawczy Nadzór Sanitarny realizowany był poprzez zajmowanie stanowisk w zakresie wymagań higienicznych i zdrowotnych w sprawach:

1. projektów studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy, projektów miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, zakresu i stopnia szczegółowości informacji wymaganych w prognozie oddziaływania na środowisko oraz odstępień od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko;
2. warunków zabudowy i zagospodarowania terenu oraz lokalizacji inwestycji celu publicznego;
3. oceny oddziaływania przedsięwzięć na środowisko;
4. dokumentacji projektowych inwestycji, w szczególności projektów budowlanych;
5. obiektów budowlanych przed dopuszczeniem ich do użytkowania przez właściwy organ.

Ad. 1 W ramach strategicznej oceny oddziaływania na środowisko, wydano:

- a. 2 opinie w sprawie odstąpienia od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko, dotyczące projektów zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego;
- b. 3 opinie uzgadniające zakres i stopień szczegółowości informacji wymaganych w prognozie oddziaływania na środowisko dla projektów studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy oraz miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, w tym: 1 dot. studium oraz 2 dot. planów;
- c. 1 opinię w sprawie zaopiniowania projektu studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy oraz 6 opinii w sprawie zaopiniowania projektu miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego wraz z prognozą oddziaływania na środowisko.

Dla miasta Bytomia uzgodniono i zaopiniowano:

Ad a. na etapie odstąpienia od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko:

- projekt zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego śródmieścia Bytomia oraz terenu położonego w rejonie ul. Wrocławskiej w Bytomiu – część 2,
- projekt zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego terenu położonego w rejonie ulic: Strzelców Bytomskich i Magdaleny w Bytomiu.

Ad b. na etapie uzgodnienia zakresu i stopnia szczegółowości informacji wymaganych w prognozie oddziaływania na środowisko:

- projekt zmiany Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Bytom,
- projekt miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego Gminy Bytom – etap I – dla terenu położonego w rejonie ulicy Brzezińskiej,
- projekt miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego północnej i wschodniej części Miechowic w Bytomiu.

Ad c. na etapie zaopiniowania projektu dokumentu wraz z prognozą oddziaływania na środowisko w ramach strategicznej oceny oddziaływania na środowisko:

- projekt zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Bytom,
- dwa projekty miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla terenu położonego w rejonie ulicy Orzegowskiej w Bytomiu,
- projekt miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla terenu położonego w rejonie ulicy Łużyckiej w Bytomiu,
- dwa projekty zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego śródmieścia Bytomia oraz terenu położonego w rejonie ul. Wrocławskiej w Bytomiu – część 2,
- projekt zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla terenu położonego w rejonie ulic: Strzelców Bytomskich i Magdaleny w Bytomiu.

Ad. 2 W przypadku braku miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego uzgadniano warunki zabudowy i zagospodarowania terenu lub lokalizacji inwestycji celu publicznego. Uzgodniono 55 wniosków dotyczących tego zagadnienia. W roku 2022 uzgodniono 37 wniosków dotyczących tego zagadnienia.

Ad. 3 W ramach procedury oceny oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko wydano 10 opinii sanitarnych stwierdzających brak potrzeby przeprowadzenia oceny oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko oraz 1 opinię stwierdzającą potrzebę przeprowadzenia oceny oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko wraz z zakresem raportu o oddziaływaniu przedsięwzięcia na środowisko.

Przy zajmowaniu stanowisk w ramach sprawowanego zapobiegawczego nadzoru sanitarnego zwracano szczególną uwagę na takie zagadnienia, jak:

- rodzaj i charakterystyka przedsięwzięcia z uwzględnieniem skali i zasięgu oddziaływania, możliwości kumulowania się oddziaływań, zwłaszcza w sąsiedztwie zabudowy mieszkaniowej;

- planowane przeznaczenie terenu, w tym oddzielenie stref mieszkaniowych i usługowych od przemysłowych, wyznaczenie terenów pod inwestycje mogące znacząco oddziaływać na środowisko oraz zachowanie stref ochronnych, w celu ograniczenia niekorzystnego wpływu na jakość i komfort życia mieszkańców;
- funkcja i ład przestrzenny oraz rekultywacja terenów poprzemysłowych, w celu zapewnienia prawidłowego rozwoju miasta i uporządkowania krajobrazu;
- gospodarka wodno - ściekowa, gospodarka odpadami, zachowanie standardów emisji hałasu i zanieczyszczeń do powietrza ze szczególnym uwzględnieniem zastosowanych rozwiązań chroniących środowisko i zdrowie ludzi;
- właściwa organizacja prac remontowo-budowlanych oraz odpowiednie warunki higieniczno-sanitarne w miejscach pracy poprzez zastosowanie stosownych urządzeń i rozwiązań technicznych.

Grupę zaopiniowanych przedsięwzięć przed wydaniem decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach stanowiły: obiekty przemysłowe – ok. 37%, inwestycje związane z wytwarzaniem ciepła i energetyką – ok. 27%, inwestycje związane z gospodarką odpadami – ok. 18% , inwestycje drogowe i inne – po ok. 9%.

W roku 2022 wydano 15 opinii sanitarnych stwierdzających brak potrzeby przeprowadzenia oceny oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko oraz 1 opinię stwierdzającą potrzebę przeprowadzenia oceny oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko wraz z zakresem raportu o oddziaływaniu przedsięwzięcia na środowisko.

Ad. 4 W roku 2023 uzgodnionych zostało pozytywnie 7 dokumentacji projektowych, natomiast w 2022 – 5 dokumentacji projektowych. Wydane opinie stanowiły: 44% obiekty ochrony zdrowia oraz po ok. 14% obiekty wychowania i nauczania, zakłady kosmetyczno – fryzjerskie i odnowy biologicznej, obiekty żywieniowo – żywnościowy i obiekty turystyczne.

Ad. 5 W zakresie zapobiegawczego nadzoru sanitarnego wydano 45 stanowisk odnośnie zgodności wykonania obiektu z projektem w zakresie wymagań higienicznych i zdrowotnych (w tym 42 opinie pozytywne, 2 opinie stwierdzające niezgodność wykonania obiektu z projektem budowlanym, które nie stanowiły zagrożenia dla życia lub zdrowia ludzi oraz 1 stwierdzającą, iż zgłoszona część nie może samodzielnie funkcjonować zgodnie z docelowym przeznaczeniem obiektu), w 2022 r. wydano 32 pozytywne opinie sanitarne dopuszczające obiekty do użytkowania, 2 negatywne.

Ze wszystkich wpływających wniosków 58% dotyczyło obiektów, na które nałożono obowiązek uzyskania pozwolenia na użytkowanie, 42% odnosiło się do zmiany sposobu użytkowania obiektów.

Wśród obiektów zgłaszanych do użytkowania największą grupę stanowiły obiekty żywieniowo-żywnościowe – ok. 31%, zakłady handlowo – usługowe, zakłady fryzjersko-kosmetyczne i odnowy biologicznej – po ok. 20%, inne – ok. 14%, obiekty przemysłowe – ok. 9%, obiekty sportu i rekreacji oraz obiekty kultury – po ok. 2%.

W 2023 roku pracownicy Sekcji Zapobiegawczego Nadzoru Sanitarnego przeprowadzili 83 kontrole i wizytacje obiektów i inwestycji zlokalizowanych na terenie miasta Bytomia.

W ramach zapobiegawczego nadzoru sanitarnego w 2023 roku nie wpłynęły żadne skargi mieszkańców miasta Bytomia.

Porównując rok 2023 i 2022, w ilości wszystkich załatwianych spraw, obserwujemy wzrost wydanych stanowisk o ok. 26%.

IX. Działalność w zakresie oświaty zdrowotnej i promocji zdrowia

Realizacja zadań w zakresie oświaty zdrowotnej i promocji zdrowia w 2023 r. na terenie działania PSSE Bytom wynika z Ustawy o Państwowej Inspekcji Sanitarnej, wytycznych Głównego Inspektora Sanitarnego, Śląskiego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego, Narodowego Programu Zdrowia, sytuacji epidemiologicznej kraju i potrzeb zdrowotnych ludności.

W celu poprawy stanu zdrowotnego, zwiększenia jakości życia oraz kreowania zdrowego stylu życia społeczności realizowano ogólnopolskie i wojewódzkie prozdrowotne programy edukacyjne oraz interwencje nieprogramowe, w tym kampanie społeczne, akcje zdrowotne. Dotyczyły one m.in. prawidłowych nawyków higienicznych, profilaktyki nadwagi i otyłości, profilaktyki używania środków psychoaktywnych, bezpiecznego korzystania z promieniowania ultrafioletowego, profilaktyki chorób zakaźnych i innych problemów zdrowotnych wynikających z sytuacji epidemiologicznej.

W roku 2023 przeprowadzono łącznie 29 wizytacji oraz zorganizowano i przeprowadzono 11 akcji profilaktycznych. Utworzono koalicję lokalną z Centrum Przeciwdziałania Uzależnieniom w Bytomiu, Policją a PSSE Bytom, w celu wspierania się w działaniach na rzecz profilaktyki uzależnień.

Ponadto zorganizowano i przeprowadzono 18 zajęć warsztatowych dla dzieci z przedszkoli i uczniów ze szkół podstawowych i ponadpodstawowych, 2 zajęcia warsztatowe dla seniorów, 3 wystawy nt. „Zdrowe i bezpieczne wakacje”- bezpieczne opalanie oraz antybiotyków.

Działania w zakresie profilaktyki nadwagi i otyłości

Światowa Organizacja Zdrowia (WHO), informuje o wzrastającej liczbie otyłych dzieci i młodzieży. Dzieciństwo i dojrzewanie są okresem krytycznym w rozwoju otyłości. Do zwiększonego przyrostu masy ciała dochodzi zwykle około 8 roku życia i w późniejszym wieku większość dzieci utrzymuje masę ciała na tym samym poziomie w okresie dojrzewania. Ważnym elementem profilaktyki nadmiernej masy ciała jest edukacja w zakresie zasad racjonalnego żywienia i zdrowego stylu życia.

- **Ogólnopolski Program Edukacyjny „Trzymaj Formę!”**

Program profilaktyki nadwagi i otyłości u dzieci promuje zbilansowane odżywianie i aktywność fizyczną. Adresowany jest do uczniów szkół podstawowych klas V-VIII. Głównym celem jest zwiększenie świadomości dotyczącej wpływu żywienia i aktywności fizycznej na zdrowie oraz kształtowanie prozdrowotnych nawyków wśród młodzieży szkolnej i ich rodzin, promowanie zasad aktywnego stylu życia i zbilansowanej diety w oparciu o odpowiedzialność indywidualną i wolny wybór jednostki. W roku szkolnym 2022/2023 realizowana była XVI edycja, do której przystąpiło 17 szkół. W tym zakresie przeprowadzono 4 wizytacje działań programowych.

- **Wojewódzki projekt edukacyjny „Klub Zdrowego Przedszkolaka”**

Celem projektu było wspieranie prawidłowego rozwoju dzieci poprzez propagowanie zdrowego stylu życia w placówkach przedszkolnych. Projekt zawierający zróżnicowaną tematykę odnoszącą się do zagadnień zdrowotnych. Zdrowy styl życia powinien być kształtowany już od najmłodszych lat, aby skutecznie kreować zachowania zdrowotne w dorosłym życiu. Adresatami projektu są dzieci, ich rodzice i opiekunowie oraz przedstawiciele środowiska przedszkolnego. Działania projektowe mają wzbogacić wiedzę najmłodszych i ukształtować w nich właściwe nawyki higieniczno - zdrowotne. W roku przedszkolnym 2022/2023 projekt zrealizowało 45 placówek przedszkolnych i przeprowadzono 5 wizytacji. Edukacją składającą się z czterech modułów objęto łącznie 7647 przedszkolaków.

W 8 przedszkolach przeprowadzono zajęcia warsztatowe, podczas których zaprezentowano przedszkolakom bajkę „Przygody dzielnego niedźwiadka Szczepana”.

- **Program „Skąd się biorą produkty ekologiczne”**

Program jest dedykowany przede wszystkim dzieciom w wieku przedszkolnym (5-6-latki), rodzicom, opiekunom oraz nauczycielom wychowania przedszkolnego. Celem programu jest zwiększenie świadomości i wiedzy na temat rolnictwa ekologicznego oraz budowanie właściwych nawyków żywieniowych od najmłodszych lat. W trakcie realizacji programu dzieci dowiedziały się skąd biorą się produkty ekologiczne, dlaczego warto je wybierać, jakie są zalecenia zdrowego stylu życia oraz jak przestrzegać zasad higieny. W roku przedszkolnym 2022/2023 projekt został zrealizowany w 29 placówkach przedszkolnych, a edukacją objęto 1861 przedszkolaków.

- **Kampania EFSA „Wybieraj bezpieczną żywność”**

Europejski Urząd ds. Bezpieczeństwa Żywności (EFSA) rozpoczął kampanię informacyjną „Wybieraj Bezpieczną Żywność” #EUChooseSafeFood. Celem kampanii było, uświadomienie konsumentom jak istotną rolę w zapewnieniu bezpieczeństwa żywności odgrywa nauka. Konsumentów w Unii Europejskiej należą do najlepiej chronionych i poinformowanych o zagrożeniach w łańcuchu żywnościowym obywateli na świecie. Dystrybuowano i wyeksponowano materiały w wakacyjnym okienku profilaktycznym na terenie PSSE w Bytmoiu.

Profilaktyka używania środków psychoaktywnych

Państwowa Inspekcja Sanitarna prowadziła również działania w zakresie profilaktyki palenia tytoniu i e-papierosów. Prowadzone działania edukacyjne powinny mieć wpływ na zmiany w społeczeństwie w kwestii dotyczącej palenia tytoniu. Działania dotyczące przestrzegania zakazu palenia tytoniu prowadzone były na terenie placówek oświatowo - wychowawczych, zakładów opieki zdrowotnej, zakładów pracy oraz w zakładach gastronomicznych. W ramach tego programu przeprowadzono 9 akcji profilaktycznych, a 191 osób skorzystało z pomiarów stężenia tlenku węgla w wydychanym powietrzu.

- **Program Przedszkolnej Edukacji Antytytoniowej „Czyste powietrze wokół nas”**

Program przygotowany do dzieci w wieku 5-6 lat. Głównym celem programu jest zwiększenie wiedzy rodziców w zakresie ochrony dzieci przed narażeniem na działanie dymu tytoniowego oraz kształtowanie świadomych, asertywnych postaw wśród dzieci dotyczących ochrony własnego zdrowia, w przypadku bezpośredniego kontaktu z osobami palącymi. Edukacją objęto 2574 dzieci z 37 placówek przedszkolnych. Przeprowadzono 7 wizytacji programu.

- **Program antytytoniowej edukacji zdrowotnej „Bieg po zdrowie”**

Program antytytoniowej edukacji zdrowotnej „Bieg po zdrowie”, dedykowany jest dzieciom klas czwartych szkoły podstawowej. Głównym celem jest zwiększanie wiedzy i umiejętności uczniów na temat zdrowia w kontekście szkodliwości palenia papierosów i e-papierosów. Zajęcia były realizowane za pomocą zróżnicowanych metod aktywizujących, takich jak dyskusje, wymiana doświadczeń, spostrzeżeń, pomysłów. Podstawą całego cyklu są przygotowane przez uczniów cztery zadania, które dotyczą różnych aspektów problemu uzależnienia od tytoniu oraz prewencji w tym zakresie. Program realizowało 20 szkół podstawowych, przeprowadzono 3 wizytacje działań programowych.

Działania w zakresie profilaktyki używania środków psychoaktywnych w tym nowych narkotyków

Mając na uwadze zdrowie i bezpieczeństwo młodzieży oraz ze względu na obserwowanie niepokojącego zjawiska, jakim jest nadmierne korzystanie z nowych narkotyków, Inspekcja Sanitarna prowadziła systematyczne działania edukacyjno - informacyjne zmierzające do zminimalizowania używania środków psychoaktywnych. W tym zakresie realizowano poniższe programy:

- **Program profilaktyki uniwersalnej „Smak życia czyli debata o dopalaczach”**

Celem programu było dostarczenie młodym ludziom podstawowych informacji na temat „dopalaczy” i zagrożeń wynikających z ich używania, a w konsekwencji zwiększenia ostrożności i zmniejszenia otwartości na kontakty z tymi produktami. W roku szkolnym 2022/2023 program zrealizowany był przez 21 szkół podstawowych. Przeprowadzono 8 wizytacji działań programowych. Podczas przeprowadzonych warsztatów profilaktycznych przedstawiono prezentacje oraz umożliwiono młodym osobom wykonanie zadań w narkogoglach.

- **Program edukacyjny „ARS, czyli jak dbać o miłość?”**

Program obejmował informacje dotyczące ograniczenie niekorzystnych następstw zdrowotnych, prokreacyjnych i społecznych związanych z używaniem i nadużywaniem substancji psychoaktywnych przez młodzież wchodzącą w dorosłe życie. W roku szkolnym 2022/2023 program zrealizowało 14 szkół ponadpodstawowych. Przeprowadzono w 4 szkołach zajęcia profilaktyczne, podczas których umożliwiono młodym osobom wykonanie testów w alkogoglach i narkogoglach oraz pomiar stężenia tlenu w wdychanym powietrzu.

- **Kampania wojewódzka „Nowe narkotyki Nowe zagrożenia”**

Głównym celem kampanii było zapobieganie używaniu substancji psychoaktywnych, w szczególności nowych narkotyków, ale także alkoholu, tytoniu oraz leków przez osoby młode. W 2023 roku nawiązano współpracę z Centrum Przeciwdziałania Uzależnieniom w Bytomiu i z Policją w celu wzmocnienia działań, utworzono koalicję lokalną. Działania edukacyjne prowadzono podczas 9 zajęć edukacyjnych w szkołach i 10 akcji profilaktycznych. Wykonywano wśród zainteresowanych osób testy w narkogoglach i alkogoglach, dystrybuowano materiały w wersji papierowej oraz zamieszczano posty w mediach społecznościowych.

Działania w zakresie profilaktyki chorób zakaźnych i nowotworów
Promocja szczepień ochronnych – Kampania społeczna „Zaszczep w sobie chęć szczepienia”, bezpłatne szczepienia przeciw HPV, #Unitedinprotection

Szczepienia ochronne są najskuteczniejszym sposobem zapobiegania wielu chorobom zakaźnym, zmniejszając tym samym liczbę powikłań oraz zgonów. Celem kampanii jest przede wszystkim podniesienie poziomu wiedzy społeczeństwa na temat znaczenia szczepień w profilaktyce chorób zakaźnych w tym promocja szczepień HPV zwiększenie liczby osób poddających się szczepieniom profilaktycznym.

Grupą docelową kampanii jest ogół społeczeństwa ze szczególnym uwzględnieniem osób z grupy największego ryzyka zachorowań na choroby zakaźne, czyli dzieci, osoby starsze oraz podróżujące po świecie.

Działania w zakresie profilaktyki szczepień ochronnych realizowano podczas 11 akcji profilaktycznych, gdzie dystrybuowano materiały i udzielano porad. W 8 przedszkolach przeprowadzono zajęcia profilaktyczne połączone z czytaniem bajki „Przygody dzielnego niedźwiadka Szczepana”. Na bieżąco zamieszczano posty w mediach społecznościowych.

- **Profilaktyka wirusa HPV i raka szyjki macicy Program „Wybierz Życie – Pierwszy Krok”**

Celem programu „Wybierz Życie-Pierwszy Krok” jest podniesienie poziomu wiedzy na temat zagrożeń związanych z zakażeniami wirusem HPV i profilaktyki raka szyjki macicy. Zadaniem programu jest podniesienie świadomości zdrowotnej w zakresie roli profilaktyki wtórnej i pierwotnej raka szyjki macicy, a także motywowanie młodzieży do podjęcia roli liderów edukacji zdrowotnej w swoim środowisku, w celu wpływania na zachowania zdrowotne rodziców i opiekunów, a zwłaszcza wzrost zainteresowania badaniami profilaktycznymi w tym badaniami cytologicznymi. Adresatami programu są uczniowie szkół ponadpodstawowych, rodzice i opiekunowie uczniów oraz kadra pedagogiczna. W roku szkolnym 2022/2023 program zrealizowało 16 szkół ponadpodstawowych.

- **Profilaktyka czerniaka Program edukacyjny „Znamie! Znam je?”**

W ostatnich latach w Polsce można obserwować gwałtowny wzrost liczby zachorowań na czerniaka złośliwego, głównie wśród ludzi młodych. Przygotowany program edukacyjny, skierowany do młodzieży szkół ponadpodstawowych, ma na celu poszerzenie wiedzy o nowotworach złośliwych. Młodzież poznała zasady ochrony przed czerniakiem, cechy charakterystyczne czerniaka oraz sposób kontroli własnej skóry. W roku szkolnym 2022/2023

program zrealizowało 21 szkół ponadpodstawowych a w jednej placówce przeprowadzono wizytację programu.

- **„Podstępne WZW”**

Celem programu „Podstępne WZW” jest podniesienie wiedzy na temat profilaktyki zakażeń HAV, HBV i HCV oraz kształtowanie zachowań zdrowotnych, w tym również w zakresie przeciwdziałania chorobom zakaźnym i stanowi ważny element działań edukacyjnych w szkole. Adresatami programu są uczniowie szkół ponadpodstawowych, rodzice i opiekunowie uczniów oraz kadra pedagogiczna. W roku szkolnym 2022/2023 program zrealizowało 21 szkół ponadpodstawowych a w 3 placówkach przeprowadzono wizytację programu.

Krajowy Program Zwalczenia AIDS i Zapobiegania Zakażeniom HIV. Profilaktyka HIV/AIDS

W ramach Krajowego Programu Zapobiegania Zakażeniom HIV i Zwalczenia AIDS podejmowano działania mające na celu ograniczenie rozprzestrzeniania się zakażeń HIV, zapewnienie odpowiedniego dostępu do informacji, edukacji i usług w zakresie profilaktyki HIV/AIDS. Jednym z celów kampanii było uświadamianie, że zakażenie wirusem HIV nie jest już wyzwaniem dla medycyny, a przy odpowiednim leczeniu można z nim żyć wiele lat i stać się niezakaźnym dla innych osób. Program ma na celu kształtowanie postawy tolerancji wobec osób zakażonych wirusem HIV i chorych na AIDS. Podczas 6 akcji profilaktycznych zachęcano do wykonania bezpłatnego i anonimowego testu w kierunku HIV w punktach konsultacyjno - diagnostycznych. W okolicy Światowego Dnia AIDS 14 szkół ponadpodstawowych zrealizowało wojewódzką akcję pt.: „Warto wiedzieć o HIV i AIDS” polegającą na przeprowadzeniu zajęć profilaktycznych.

Profilaktyka wad postawy

Popołnione w dzieciństwie, w fazie wzrostu kręgosłupa, nieprawidłowości rzutują na jego sprawność i funkcjonowanie w dorosłym życiu. Przeciążone plecaki uczniów to poważny problem narzucający potrzebę edukacji i działań zaradczych. Kształtowanie prawidłowej postawy ciała jest jednym z warunków właściwego rozwoju fizycznego dziecka. Ciężkie tornistry mogą przyczynić się do niewłaściwej postawy, bólów kręgosłupa, zmniejszenia pojemności płuc. W 2023 r. nasilono działania podczas 4 akcji profilaktycznych oraz przy współdziałaniu Sekcji HDiM w szkołach, w których był przeprowadzony pomiar obciążenia uczniów ciężarem tornistrów.

Akcja informacyjna „Łap słońce z głową”

Ryzyko zdrowotne związane ze zbyt długim przebywaniem na słońcu zwiększa się w okresie wakacji, dlatego edukacją na temat zasad profilaktyki chroniących przed skutkami nadmiernego promieniowania UV objęto osoby wypoczywające na terenie kąpielisk i placówek wypoczynku letniego w ramach akcji „Łap słońce z głową”. W okresie wakacji przeprowadzono akcję profilaktyczną, warsztaty dla dzieci z przedszkola, zorganizowano wystawę „Zdrowe i bezpieczne wakacje” za pomocą wakacyjnego okienka profilaktycznego z materiałami na temat zdrowia. W ramach współpracy ze Stowarzyszeniem Górnślaskich

Kolei Wąskotorowych w Bytomiu oplakatowano wagoniki Kolei Wąskotorowej. W okresie wakacji kolejka przemierza trasę Bytom – Miasteczko Śląskie stanowiąc ciekawy środek transportu i atrakcję turystyczną dla osób wypoczywających nad Zalewem Nakło- Chechło. Dystrybuowano materiały w wersji papierowej wśród organizatorów akcji lato oraz zamieszczano posty w mediach społecznościowych.

Akcja „Bezpieczne Ferie 2023” „Bezpieczne Wakacje 2023”

Wakacje, ferie zimowe to czas, w którym w większym stopniu niż zwykle, narażeni jesteśmy na różnego rodzaju zagrożenia, dlatego prowadzone były działania informacyjno - edukacyjne promujące zdrowy styl życia, aktywność fizyczną, profilaktykę uzależnień (tytoń, alkohol, narkotyki), zapobieganie chorobom zakaźnym. Zorganizowano i przeprowadzono: 2 akcje profilaktyczne, zajęcia warsztatowe dla 202 dzieci oraz narady z organizatorami wypoczynku, zachęcając ich do ekspozycji materiałów o tej tematyce.

Europejski Dzień Wiedzy o Antybiotykach

Europejski Dzień Wiedzy o Antybiotykach, ustanowiony w 2008 roku przez Komisję Europejską na wniosek Europejskiego Centrum Zapobiegania i Kontroli Chorób, obchodzony jest 18 listopada każdego roku, by zwrócić uwagę na problem antybiotykooporności. Przeciwstawienie się utracie skuteczności terapeutycznego działania antybiotyków jest istotnym elementem działań prozdrowotnych inicjowanych przez Państwową Inspekcję Sanitarną. Zorganizowano 2 wystawy pt. „Superbakterie Oporniaki i 5 akcji profilaktycznych, podczas których zwracano uwagę na problem antybiotykooporności oraz nadużywania i niewłaściwego stosowania antybiotyków. Przeprowadzono zajęcia edukacyjne dla seniorów nt. rozważnego stosowania antybiotyków.

Akcja Bezpieczne grzybobranie

Zbieranie grzybów jest niezwykle popularne wśród społeczeństwa, wymaga wiedzy oraz doświadczenia. Główną przyczyną zatrucia grzybami jest niewłaściwe rozpoznanie jadalnych i trujących grzybów. Dlatego w okresie od maja do października prowadzone były działania informacyjno - edukacyjne. Podczas 3 akcji profilaktycznych rozpowszechniono materiały związane z grzybami, przeprowadzono spotkanie edukacyjne z 43 seniorami. Zainteresowane osoby miały możliwość sprawdzenia grzybów przez grzyboznawcę zatrudnionego w PSSE w Bytomiu.

Kampania edukacyjna „Nie bądź atrakcyjny dla kleszczy”

Kampania ma na celu propagowanie podstawowych zasad ochrony przed kleszczami, edukację w zakresie prawidłowego usuwania kleszcza, zwiększenie społecznej świadomości w zakresie profilaktyki chorób przenoszonych przez kleszcze, zwiększenie wiedzy na temat szczepień ochronnych, jako skutecznej metody profilaktyki kleszczowego zapalenia mózgu. Podczas zorganizowanych 7 akcji profilaktycznych i 6 pogadanek w placówkach oświatowych dystrybuowano materiały edukacyjne oraz prezentowano kleszcze w próbkach.

Podsumowanie

Głównym celem działań Sekcji Oświaty Zdrowotnej PSSE Bytom w 2023 r. było kształtowanie postaw i zachowań prozdrowotnych, promowanie zdrowego stylu życia, oraz pogłębienie świadomości w zakresie zachowań ryzykownych dla zdrowia. Powyższe działania obejmowały realizację programów edukacyjnych oraz kampanii społecznych. Na podstawie prowadzonego systematycznie monitoringu i oceny poszczególnych przedsięwzięć prozdrowotnych w placówkach oświatowo - wychowawczych stwierdzono, że realizacja programów jest prowadzona właściwie. W działaniach zmierzających do poprawy stanu zdrowia mieszkańców uwzględniono bieżące problemy związane z tematyką zdrowia i sytuacją epidemiologiczną kraju. Edukacja ukierunkowana na zwiększenie świadomości i odpowiedzialności za własne zdrowie wśród ludności wymaga długofalowych, permanentnych działań o szerokim zakresie, skierowanych do różnych grup odbiorców. Na całokształt sytuacji zdrowia niewątpliwie ma wpływ styl życia, dlatego też potrzebna jest współpraca wszystkich instytucji i organizacji, które w swoich podstawowych założeniach i celach eksponują problemy promocji zdrowia i edukacji zdrowotnej.

W roku 2023 edukacja i promocja zdrowia była prowadzona również za pośrednictwem mediów społecznościowych i strony internetowej. Ta forma przekazu cieszy się dużym zainteresowaniem, umożliwia możliwość dotarcia do większej liczby osób w różnym wieku, w szczególności do młodzieży. Media społecznościowe, dają możliwość szybkiej komunikacji ze społeczeństwem w ciekawy i nowoczesny sposób, co niewątpliwie wpływa na skuteczność działań profilaktycznych.

X. Działalność laboratoryjna

W zakresie badań laboratoryjnych

Powiatowa Stacja Sanitarno – Epidemiologiczna w Bytomiu wykonuje badania laboratoryjne w zakresie nadzoru sanitarnego, działając w Zintegrowanym Systemie Badań Laboratoryjnych. Zakres badań wykonywanych w Oddziale Laboratoryjnym jest zgodny z zadaniami statutowymi Inspekcji Sanitarnej. Zadania realizowane są w trzech sekcjach Oddziału Laboratoryjnego: Sekcji Badań Wody, Sekcji Badań Żywności oraz Sekcji Badań Chorób Zakaźnych i Zakażeń. W 2023 roku Oddział Laboratoryjny realizował swoje zadania zgodnie z planem.

Od 2004 r. Oddział Laboratoryjny posiada akredytację PCA na wykonywane badania. Rokrocznie podczas oceny zewnętrznej zakres badań akredytowanych jest uaktualniany lub rozszerzany o nowe lub zmieniające się metodyki badań. Szczególną wagę do aktualizacji zakresu badań akredytowanych przywiązuje się do tych metodyk badawczych, które znajdują się w wymaganym obszarze prawnym.

Co roku podczas oceny zewnętrznej auditorzy PCA podkreślają duże zaangażowanie i doświadczenie personelu technicznego w dziedzinie wykonywanych badań.

W 2023 roku:

a) **Sekcja Badań Wody** przeprowadziła mikrobiologiczne, fizykochemiczne i sensoryczne badania:

- wody przeznaczonej do spożycia – zbadano 68 próbek (co stanowi wzrost ilości próbek o 74% względem roku 2022),
- wody z pływalni i innych obiektów wyposażonych w niecki basenowe – zbadano 22 próbki (co stanowi spadek o 27% względem ubiegłego roku),
- wody wodociągowej ciepłej – zbadano 121 próbek (co stanowi 51% wzrost względem roku ubiegłego).

W zakresie badań mikrobiologicznych oznaczane były: bakterie z grupy coli, bakterie *Escherichia coli*, enterokoki kałowe, ogólna liczba mikroorganizmów, liczba *Pseudomonas aeruginosa*, liczba bakterii z rodzaju *Legionella*, liczba bakterii *Clostridium perfringens* oraz liczba przetrwalników beztlenowców redukujących siarczynę (*clostridia*).

Badania fizyko – chemiczne obejmowały oznaczanie barwy, mętności, przewodnictwa, odczynu pH, zawartości jonu amonowego, azotynów, azotanów, chlorków, żelaza, manganu, wapnia, magnezu, glinu, twardości ogólnej, utlenialności, zawartości fosforanów. Dodatkowo badania fizykochemiczne wykonywane na pływalniach obejmowały oznaczenia chloru wolnego i chloru ogólnego oraz potencjału utleniająco – redukującego (redox).

Badania sensoryczne obejmowały smak i zapach.

b) **Sekcja Badań Żywności** wykonywała badania żywności w ramach urzędowej kontroli oraz monitoringu zgodnie z rocznym planem pobierania próbek żywności obejmując zakresem następujące kierunki badań: badania mikrobiologiczne, badania fizykochemiczne oraz badania sensoryczne.

Na terenie miasta Bytom:

- w kierunku mikrobiologicznym – zbadano 189 próbek (co stanowi 22% wzrost względem ubiegłego roku),
- w kierunku fizykochemicznym – zbadano 56 próbek (w tym 9 próbek sanitarnych), co stanowi odpowiednio wzrost ilości próbek fizykochemicznych o 22% i spadek ilości próbek sanitarnych o 56% względem ubiegłego roku,
- w kierunku badań sensorycznych zbadano 23 próbki (spadek ilości prób o 45% względem roku 2022).

Badania mikrobiologiczne obejmowały wszystkie grupy produktów akredytowanych. W obszarze badań mikrobiologicznych zakwestionowano 14 pobranych do badań próbek, w tym 7 próbek ciastek za obecność przypuszczalnych *Bacillus cereus*, 5 próbek ciastek za przekroczoną liczbę bakterii z grupy coli oraz 2 próbki środowiskowe za przekroczoną liczbę bakterii z rodzaju *Enterobacteriaceae* oraz przekroczoną liczbę pleśni i drożdży.

Monitoringiem badań fizykochemicznych objęto oznaczanie poziomu azotanów i azotynów w warzywach, w środkach specjalnego przeznaczenia żywieniowego (z udziałem warzyw) dla niemowląt i małych dzieci (w sumie 6 próbek) oraz w mięsie i produktach mięsnych, rybach i przetworach rybnych, w środkach specjalnego przeznaczenia żywieniowego (z udziałem mięsa) dla niemowląt i małych dzieci (w sumie 10 próbek).

Kontrolą sanitarną, w ramach corocznej akcji „Mklik próchniczek”, objęto piekarnie, skąd pobrano i zbadano 9 próbek sanitarnych w kierunku zanieczyszczeń biologicznych.

Dwie z w/w próbek kwestionowano za obecność szkodników i ich pozostałości.

Badania sensoryczne żywności obejmowały wszystkie akredytowane grupy produktów spożywczych.

c) **Sekcja Badań Chorób Zakaźnych i Zakażeń** przeprowadziła badania bakteriologiczne w kierunku zakażeń jelitowych (*Salmonella* i *Shigella*), badania parazytologiczne, badania skuteczności sterylizacji urządzeń. W próbkach przyjętych do badań w punkcie przyjęcia próbek w Bytomiu wykonano:

- 10995 badań u 3665 osób podejmujących lub wykonujących prace, przy których istnieje możliwość przeniesienia zakażenia na inne osoby (co stanowi spadek ilości badań o 32% względem roku poprzedniego),
- 161 badań u 70 osób, które były narażone na zakażenie poprzez kontakt z osobami chorymi lub zakażonymi (co stanowi 65% wzrost ilości badań względem 2022 roku),
- 18 badań dla 6 osób, u których mogą rozmnażać się i bytować drobnoustroje chorobotwórcze stanowiące potencjalne źródło zakażenia, a które same mogą pozostawać bez objawów chorobowych (co stanowi 40% spadek badań względem roku ubiegłego),
- 81 badań u 29 osób po przebytych salmonellozach i przeprowadzonym leczeniu (co stanowi 61% wzrost ilości badań względem 2022 roku),
- 11 badań dla 8 osób u których istnieją objawy kliniczne wskazujące na chorobę zakaźną (ilość dwukrotnie większa niż w 2022 roku),
- 42 badania dla 32 osób w kierunku pasożytów przewodu pokarmowego (wzrost o 77% względem roku poprzedniego),
- 1292 badania sporali (co stanowi 20% wzrost ilości próbek względem roku 2022).

XI. Podsumowanie

W okresie minionego roku 2023, pracownicy Powiatowej Stacji Sanitarno - Epidemiologicznej w Bytomiu dokonali 2316 kontroli / wizytacji.

W wyniku przeprowadzonych kontroli wydano 391 decyzji administracyjnych. Ponadto wydano 413 decyzji obciążających stronę kosztami za przeprowadzone czynności kontrolne, w czasie których stwierdzono nieprawidłowości oraz za kontrole na wniosek strony.

W stosunku do osób winnych rażących zaniedbań nałożono 85 mandatów karnych na kwotę 19600 zł.

W przypadku występujących trudności w egzekwowaniu obowiązków nałożonych decyzjami zastosowano środki przymusowego postępowania w administracji tj.

- wystawiono 5 tytułów wykonawczych,
- wydano 14 postanowień o nałożeniu grzywny na kwotę 5240 zł.

W 2023 r. w 3 obiektach skontrolowanych stwierdzono bezpośredniego zagrożenia zdrowia i życia ludzkiego, wobec czego wydano 3 decyzje z art. 27 ust. 2 ustawy o PIS dot.

unieruchomienia obiektów (2), tj.: cukiernia, lokal gastronomiczny oraz 1 decyzję dot. wstrzymania wprowadzania do obrotu detergentu.

W roku sprawozdawczym skierowano 2 wnioski o ukaranie do sądu.

Działania Państwowej Inspekcji Sanitarnej były również skierowane w zakresie chorób zawodowych, gdzie PPIS w Bytomiu wydał 34 decyzje w tym zakresie.

Ponadto prowadził działania przeciwepidemiczne dot. chorób zakaźnych, w szczególności na przeprowadzaniu dochodzeń epidemiologicznych u 1715 osób zakażonych.

Podjmowane były również działania w związku z interwencjami, które mogły stanowić zagrożenie dla zdrowia lub życia ludzi oraz działania w ramach systemu RASFF/RAPEX.